

PROGRAM VSEŽIVLJENJSKO UČENJE
JAVNI RAZPIS ZA ZBIRANJE PREDLOGOV 2011–2013
STRATEŠKE PRIORITETE
2013

UVOD	4
1. Splošni in posebni cilji programa Vseživljenjsko učenje	4
2. Splošno ozadje	5
3. Splošne prednostne naloge	8
4. Prečni pogoji	10
5. Navodila za uporabo tega dokumenta	11
POGLAVJE 1 – SEKTORSKI PROGRAMI	11
1. Comenius – Šolsko izobraževanje	11
1.1 Mobilnost in partnerstva	14
1.2 Večstranski projekti	14
1.2.1 Za šole 21. stoletja: odprtost, inovacija in pomembnost	14
1.2.2 Vodenje šol in sposobnosti učiteljev	15
1.2.3 Temeljne spretnosti in „medpredmetne ključne kompetence“	15
1.2.4 Zmanjševanje zgodnjega opuščanja šolanja, izboljšanje učenja učencev iz migrantskih družin in romskih učencev ter spodbujanje enakosti spolov in vključujočih pristopov k učenju	15
1.3 Omrežja	16
1.3.1 Podjetništvo in povezave z delovnim okoljem	16
1.3.2 Ustvarjanje privlačnejšega znanstvenega izobraževanja	17
1.3.3 Razvoj izobraževanja in varstva v predšolskem obdobju in zgodnjem otroštvu	17
1.3.4 Razvoj izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami za vključevanje vseh mladih, zlasti invalidnih oseb	17
2. Erasmus – Visokošolsko izobraževanje, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem na višji ravni	18
2.1 Mobilnost	19
2.2 Večstranski projekti	20
2.2.1 Povečanje študijskega uspeha ter krepitev socialne razsežnosti visokošolskega izobraževanja	20
2.2.2 Izboljšanje kakovosti in pomembnosti visokošolskega izobraževanja, vključno s sodelovanjem med visokošolskimi zavodi in trgom dela	21
2.2.3 Krepitev kakovosti z mobilnostjo in čezmejnimi sodelovanjem	22
2.2.4 Koalicije znanja	22
2.2.5 Izboljšanje upravljanja in financiranja	23

2.3	Akademsko omrežja	23
3.	Leonardo da Vinci – Osnovno in nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU).....	24
3.1	Mobilnost in partnerstva.....	26
3.2	Večstranski projekti – prenos inovacij (TOI).....	27
3.2.1	Spodbujanje sodelovanja med PIU in delovnim okoljem.....	28
3.2.2	Podpiranje začetnega in nadaljevalnega usposabljanja učiteljev, vodij usposabljanja in mentorjev PIU ter vodij zavodov PIU	28
3.2.3	Spodbujanje pridobivanja ključnih kompetenc v PIU	29
3.2.4	Sistem ECVET za preglednost in priznavanje učnih rezultatov in kvalifikacij	29
3.2.5	Izboljšanje sistemov zagotavljanja kakovosti v PIU	30
3.2.6	Strategije za zmanjšanje števila tistih, ki zgodaj opustijo osnovno poklicno izobraževanje in usposabljanje (oPIU)	30
3.3	Večstranski projekti – razvoj inovacij.....	31
3.3.1	Izvajanje sistema ECVET za preglednost in priznavanje učnih rezultatov in kvalifikacij	31
3.3.2	Izboljšanje sistemov zagotavljanja kakovosti v PIU	32
3.3.3	Koalicije sektorskih spretnosti.....	32
3.4	Omrežja	33
3.4.1	Razvoj in prenos strategij za mobilnost v PIU	33
4.	Grundtvig – Izobraževanje odraslih	33
4.1	Mobilnost in partnerstva.....	35
4.2	Večstranski projekti.....	35
4.2.1	Pridobivanje ključnih kompetenc z izobraževanjem odraslih	36
4.2.2	Vloga izobraževanja odraslih pri krepitvi socialne vključenosti in enakosti spolov	36
4.2.3	Ustvarjalnost in inovacije, vključno z medgeneracijskim učenjem; učenje za starejše državljane; družinsko učenje	36
4.2.4	Zagotavljanje kakovosti učenja odraslih, vključno s strokovnim razvojem osebja	37
4.3	Omrežja	37
4.3.1	Spodbujanje socialne in ekonomske kohezije z boljšimi možnostmi za učenje odraslih.....	37
	POGLAVJE 2 – PREČNI PROGRAM.....	38
1.	Ključna aktivnost 1 – Sodelovanje pri politikah in inovacijah.....	39
1.1	Študijski obiski strokovnjakov za izobraževanje in poklicno usposabljanje ter nosilcev odločanja (mobilnost).....	39
1.2	Večstranski projekti.....	40
1.2.1	Podpora za projekte nadnacionalnega sodelovanja za razvoj razširjenih ukrepov vseživljenjskega učenja za vključevanje Romov.....	40
1.3	Omrežja	40
1.3.1	Spodbujanje strategij vseživljenjskega učenja, vključno s povezavami med različnimi sektorji izobraževanja in usposabljanja	40
1.3.2	Podpora za omrežne dejavnosti za dvig ozaveščenosti o najuspešnejših izkušnjah s socialnim vključevanjem Romov, vključno s kulturnimi, jezikovnimi in socialnimi vidiki	41
2.1	Večstranski projekti.....	42
2.1.1	Sodelovanje med okolji izobraževanja, usposabljanja in dela.....	42
2.1.2	Spodbujanje in krepitev učenja manj uporabljenih evropskih jezikov	43

2.1.3	Spodbujanje pridobivanja jezikovnih kompetenc prek sistema izobraževanja in usposabljanja.....	43
2.1.4	Podpora delno ali v celoti dvojezičnemu izobraževanju	43
2.1.5	Spodbujanje učenja jezikov sosednjih držav	43
2.2	Omrežja	43
2.2.1	Krepitev socialne vključenosti in enakosti spolov v izobraževanju, vključno z vključevanjem migrantov	44
2.2.2	Razširjanje rezultatov pobud, kot je evropsko jezikovno priznanje, in spodbujanje mrežnega povezovanja med njimi	44
2.2.3	Spodbujanje učenja in uporabe manj razširjenih evropskih jezikov.....	44
	Omrežja bodo spodbujala izmenjavo dobrih praks za povečanje jezikovne različnosti in učenje manj uporabljanih in manj govorjenih jezikov, kot so jeziki manjših držav ter regionalni in manj razširjeni jeziki.	44
2.2.4	Podpora delno ali v celoti dvojezičnemu izobraževanju	44
3.	Ključna aktivnost 3 – IKT	45
3.1	Večstranski projekti.....	45
3.1.1	Krepitev ključnih kompetenc, kot je digitalna kompetenca, ki povezujejo okolji izobraževanja in dela	45
3.1.2	Inovativna pedagogika in metode ocenjevanja za različne učne poti	46
3.2	Omrežja	47
3.2.1	Vseevropske skupnosti zainteresiranih strani, ki spodbujajo uporabo novih tehnologij v izobraževanju in usposabljanju.....	47
3.2.2	Vseevropske skupnosti zainteresiranih strani razširjajo rezultate pilotnih in drugih projektov.....	47
3.2.3	Vseevropske skupnosti zainteresiranih strani, ki obravnavajo družbeno-ekonomski digitalni razkorak.....	47
4.	Ključna aktivnost 4 – Razširjanje in uporaba rezultatov	48
4.1	Večstranski projekti.....	48
4.1.1	Skupnosti prakse	48
4.1.2	Tematsko, ciljno razširjanje in ocena dejavnosti „valorizacije“	49
	POGLAVJE 3 – PROGRAM JEAN MONNET.....	49
1.	Izobraževalni projekti (moduli Jean Monnet, katedre Jean Monnet in profesure Jean Monnet).....	50
2.	Drugi akademski in raziskovalni projekti (centri odličnosti Jean Monnet, informacijske in raziskovalne dejavnosti ter večstranske raziskovalne skupine)	51

UVOD

1. SPLOŠNI IN POSEBNI CILJI PROGRAMA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Cilji programa Vseživljenjsko učenje so določeni v členu 1 Sklepa št. 1720/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006 o uvedbi akcijskega programa na področju vseživljenjskega učenja¹ (v nadaljnjem besedilu: Sklep o programu). Po potrebi se uporabljajo za vse dele programa, dopolnjujejo pa jih posebni in operativni cilji za posamezne podprograme (glej ustrezna poglavja tega razpisa za zbiranje predlogov).

Splošni cilj programa, kot je določeno v členu 1.2 Sklepa o programu, je „z vseživljenjskim učenjem prispevati k razvoju Skupnosti kot družbe z vrhunskim znanjem, trajnostnim gospodarskim razvojem, več in bolj kakovostnimi delovnimi mesti in večjo socialno kohezijo ob zagotavljanju dobrega varstva okolja za prihodnje generacije“. Cilj programa je zlasti pospeševati izmenjavo, sodelovanje in mobilnost med sistemi izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji, ki bodo tako lahko postali svetovna referenca za kakovost.

Posebni cilji iz člena 1(3) Sklepa o programu so:

- (a) prispevati k razvoju kakovostnega vseživljenjskega učenja in spodbujati visoke dosežke, inovacije ter evropsko razsežnost v sistemih in praksi na tem področju;
- (b) podpirati uresničitev evropskega prostora za vseživljenjsko učenje;
- (c) pomagati izboljšati kakovost, privlačnost in dostopnost priložnosti za vseživljenjsko učenje, ki so na voljo v državah članicah;
- (d) okrepiti prispevek vseživljenjskega učenja k socialni koheziji, aktivnemu državljanstvu, medkulturnemu dialogu, enakopravnosti med spoloma in osebni izpolnitvi;
- (e) pomagati spodbujati ustvarjalnost, konkurenčnost, zaposljivost in razvoj podjetniškega duha;
- (f) prispevati k povečanemu sodelovanju ljudi vseh starosti v vseživljenjskem učenju, vključno z osebami s posebnimi potrebami in prikrajšanimi skupinami, ne glede na družbeno-gospodarsko okolje, iz katerega izhajajo;
- (g) pospeševati učenje jezikov in jezikovno raznolikost;
- (h) podpirati razvoj inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na informacijski in komunikacijski tehnologiji;
- (i) okrepiti vlogo vseživljenjskega učenja pri ustvarjanju občutka evropskega državljanstva na podlagi razumevanja in spoštovanja človekovih pravic in demokracije ter krepitve strpnosti in spoštovanja drugih narodov in kultur;

¹ Sklep št. 1720/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006 o uvedbi akcijskega programa na področju vseživljenjskega učenja
<http://eur-lex.europa.eu/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:0068:SL:PDF> (in spremenjen s Sklepom 1357/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008).

- (j) spodbujati sodelovanje pri zagotavljanju kakovosti v vseh sektorjih izobraževanja in usposabljanja v Evropi;
- (k) spodbujati najboljšo uporabo rezultatov, inovativnih izdelkov in postopkov ter izmenjavati dobro prakso na področjih, ki jih pokriva program Vseživljenjsko učenje, da bi izboljšali kakovost izobraževanja in usposabljanja.

2. SPLOŠNO OZADJE

Evropska komisija je novembra 2011 predlagala nov program Erasmus za vse² za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport v obdobju od 2014 do 2020. Ker je leto 2013 zadnje leto programa Vseživljenjsko učenje, nekatere strateške prednostne naloge (npr. koalicije znanja in koalicije sektorskih spretnosti) – čeprav so trdno vključene v program Vseživljenjsko učenje – že pričakujejo prihodnji program, ki bo omogočil uspešen zaključek veljavnega instrumenta in prehod na novega.

Evropska unija se v trenutnih gospodarskih razmerah sooča z dvojnimi izzivi: konsolidiranjem javnih financ v pogojih brez rasti oz. z zelo nizko rastjo in obenem s spodbujanjem odličnosti sistemov izobraževanja in usposabljanja, ki bi ljudi kar najbolj opremili s široko paleto znanj, spretnosti in kompetenc, ki jih kratko- in dolgoročno potrebujejo za stalno prilagajanje hitro spreminjajočemu se in vse zahtevnejšemu trgu dela. Nadvse pomembno je, da države članice ne ogrozijo okrevanja gospodarstva in pregledajo izdatke za naložbe, ki krepijo rast, med drugim naložbe v izobraževanje in usposabljanje.

Ker so viri omejeni, se mora pozornost politike preusmeriti k učinkovitim in uspešnim naložbam. Možnosti programa Vseživljenjsko učenje je treba v celoti izkoristiti, da se opredelijo dobre prakse in spodbudijo reforme sistemov izobraževanja in usposabljanja, ki bodo dvignili raven spretnosti in okrepili njihov pomen v Evropi.

Najpomembnejša prednostna naloga programa Vseživljenjsko učenje je okrepiti prispevek izobraževanja in usposabljanja k prednostnim nalogam in glavnim ciljem strategije Evropa 2020³, strategije Unije za rast v prihodnjem desetletju; s čimer bi se vrednost ustvarjala z rastjo, ki temelji na znanju, krepitvijo vloge ljudi v vključujočih družbah in zagotovilom, da se lahko državljani vse življenje učijo spretnosti in jih nadgrajujejo.

Izobraževanje in usposabljanje sta ključnega pomena za izpolnjevanje prednostnih nalog iz strategije Evropa 2020, ki kot enega od petih glavnih ciljev navaja zmanjšanje deleža mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, pod 10 % in povečanje deleža oseb v starosti od 30 do 34 let, ki zaključijo terciarno (ali enakovredno) izobraževanje na vsaj 40 %.

² COM(2011) 788 final z dne 23.11.2011 (ni strani): http://ec.europa.eu/education/erasmus-for-all/doc/legal_sl.pdf.

³ Sporočilo Komisije: Evropa 2020 – Strategija EU za pametno, trajnostno in vključujočo rast. COM(2010) 2020: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf in Evropskega Sveta z dne 25./26. marca 2010, EUCO 7/10: Sklepi, I. Evropa 2020: nova evropska strategija za delovna mesta in rast: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/SL/ec/113616.pdf.

Prednostne naloge iz strategije Evropa 2020 obravnava sedem vodilnih pobud na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni, od katerih so za izobraževanje in usposabljanje najpomembnejše štiri:

- **Mladi in mobilnost⁴**: namen te pobude je izboljšati možnosti mladih pri iskanju zaposlitve s povečanjem mobilnosti študentov in pripravnikov ter izboljšanjem kakovosti in privlačnosti sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropi.
- **Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta⁵**: namen te pobude je ljudem olajšati dostop do ustreznih spretnosti in kompetenc ter jim omogočiti, da jih uporabijo na ustreznih delovnih mestih. Da bi to dosegli, je treba čim natančneje predvideti, katere spretnosti bodo potrebne v prihodnosti, in ljudem pomagati, da jih razvijejo prek izobraževanja in usposabljanja.
- **Unija inovacij⁶**: namen te pobude je izboljšati pogoje in dostop do finančnih sredstev za raziskave in inovacije v Evropi, da bi se inovativne ideje lahko razvile v izdelke in storitve, ki bodo ustvarjali rast in delovna mesta.
- **Evropska digitalna agenda**: splošni cilj digitalne agende je poskrbeti, da bo enotni digitalni trg, ki se opira na hitre in ultra hitre internetne povezave ter interoperabilne aplikacije, dal trajne gospodarske in družbene koristi. Za to je treba izboljšati digitalno pismenost, spretnosti in vključenost.

Izvajanje strategije Evropa 2020 je prešlo v novo fazo, ko je Komisija začela prvi evropski semester s predstavitvijo letnega pregleda rasti za leto 2011. Ob koncu evropskega semestra 2011 so bila izdana priporočila za posamezne države, da bi državam članicam pomagala pri reformnih prizadevanjih. 16 priporočil za posamezno državo se nanaša na ključne teme v izobraževanju in usposabljanju: zgodnje opuščanje šolanja; šolsko in predšolsko izobraževanje; terciarno izobraževanje; vseživljenjsko učenje; poklicno izobraževanje in usposabljanje, njihov cilj pa je tudi zagotoviti, da so rezultati izobraževanja skladni s spretnostmi, potrebnimi na trgu dela.

Program Vseživljenjsko učenje podpira zlasti izvajanje evropske politike izobraževanja in usposabljanja, kot je določena v strateškem okviru za sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020), sprejetem maja 2009⁷. Države članice si prek odprte metode koordinacije prizadevajo za:

- **uresničiti vseživljenjsko učenje in mobilnost** z izvajanjem strategij vseživljenjskega učenja, razvojem ogrodij kvalifikacij in ukrepov za omogočanje prilagodljivejših učnih poti ter s spodbujanjem učne mobilnosti za vse učence, učitelje in vodje usposabljanj po Evropi,

⁴ <http://europa.eu/youthonthemove/>. Glej tudi http://ec.europa.eu/education/news/news2540_en.htm.

⁵ Sporočilo Komisije: Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta: evropski prispevek k polni zaposlenosti: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0682:FIN:SL:PDF>. Glej tudi <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=958>.

⁶ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm.

⁷ Sklepi sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“), (2009/C119/02): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:SL:PDF>.

- **izboljšati kakovost in učinkovitost izobraževanja in usposabljanj** z omogočanjem pridobivanja osnovnih spretnosti in kompetenc, potrebnih za zaposljivost vseh učencev, z zagotavljanjem visokokakovostnega poučevanja in usposabljanja za učitelje na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja ter s povečanjem privlačnosti in učinkovitosti vseh ravni izobraževanja in usposabljanja,
- **spodbujati pravičnost, socialno kohezijo in aktivno državljanstvo** z obravnavanjem pomanjkljivosti v izobraževanju s kakovostnejšo predšolsko vzgojo, boljšo ciljno usmerjeno podporo in vključujočim izobraževanjem ter
- **povečati ustvarjalnost in inovativnost na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja** s spodbujanjem pridobivanja transverzalnih ključnih kompetenc in z vzpostavitvijo partnerstev po svetu, zlasti s podjetji, s čimer bi ustanove za izobraževanje in usposabljanje postale bolj odprte in bi bolj upoštevale potrebe trga dela in družbe na splošno.

Svet je februarja 2012 sprejel prvo Skupno poročilo Sveta in Komisije v okviru „ET 2020“. Skupno poročilo v skladu s sklepi Sveta iz leta 2009 ocenjuje napredek, dosežen v prvem delovnem obdobju 2009–2011, in na tej podlagi predstavlja predloge za nove prednostne naloge v drugem delovnem obdobju 2012–2014. Poseben poudarek je namenjen prispevkom ET 2020 k izvajanju strategije Evropa 2020. Poročilo kaže, da države članice počasi napredujejo pri doseganju cilja iz strategije Evropa 2020 – zmanjšanje števila tistih, ki predčasno opustijo šolanje, na manj kot 10 % – in da doseganje cilja EU o pridobitvi terciarne ali enakovredne izobrazbe (40 % do leta 2020) ni samoumevno. V poročilu je poudarjeno tudi, da morajo za ustvarjanje rasti in spopadanje z visoko brezposelnostjo mladih prednostne postati naložbe v izobraževanje in usposabljanje ter zagotovila, da vsi državljani pridobijo potrebne spretnosti.

Celoten sklop referenčnih političnih dokumentov o teh temah je objavljen na spletišču GD EAC⁸.

Posamezna ozadja politike za šolsko izobraževanje, visokošolsko izobraževanje, poklicno usposabljanje in izobraževanje odraslih so predstavljena v poglavjih o sektorskih programih.

⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/policy_en.htm.

3. SPLOŠNE PREDNOSTNE NALOGE

Na podlagi opisanega strateškega ozadja politike so bile za ta razpis za zbiranje predlogov opredeljene naslednje splošne prednostne naloge:

1. Razvoj strategij za vseživljenjsko učenje in mobilnost

Ta prednostna naloga je v skladu s sklepi Sveta o mobilnosti mladih⁹, Zeleni knjigi o spodbujanju učne mobilnosti za mlade¹⁰ in vodilno pobudo strategije Evropa 2020 Mladi in mobilnost¹¹. Prednostna naloga za spodbujanje povečanja učne mobilnosti bo podpirati pobude v zvezi z razvojem strategij za mobilnost in odpravljanjem ovir za mobilnost.

V zvezi s tem se bodo spodbujale zlasti pobude med regijami iz različnih držav članic. Vendar bi bilo mogoče strategije za mobilnost razvijati tudi na sektorski ravni (npr. v industrijski panogi) ali med izobraževalnimi zavodi.

Prav tako bi bilo treba še naprej proučevati in razvijati premik v smeri učnih rezultatov, učinkovitega vseživljenjskega usmerjanja, izvajanja orodij, kot so evropsko ogrodje kvalifikacij in nacionalna ogrodja kvalifikacij, Europass, na učnih rezultatih temelječi evropski sistem zbiranja in prenašanja kreditnih točk (ECTS) ter evropski sistem kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET), ki omogočajo vseživljenjsko učenje in mobilnost ter spodbujajo priznavanje in potrjevanje neformalnega izobraževanja in učenja.

2. Spodbujanje sodelovanja med okolji izobraževanja, usposabljanja in dela

V skladu s sporočilom o sodelovanju med univerzami in podjetji iz leta 2009¹² je cilj spodbujati sodelovanje med vsemi sektorji izobraževanja, usposabljanja in svetom dela. Prispevek socialnih partnerjev k izobraževanju in usposabljanju, ki bi bolj ustrezala delovnemu okolju, je pomemben za trg dela, zaposljivost ljudi in podjetniški potencial. Sodelovanje med izobraževalnim in delovnim okoljem lahko prispeva tudi k izboljšanju študijskega in poklicnega usmerjanja.

⁹ Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, dne 21. novembra 2008, o mobilnosti mladih (2008/C 320/03): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:SL:PDF>.

¹⁰ COM(2009) 329 final: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/mobility/com329_sl.pdf.

¹¹ Glej točko 4.

¹² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Novo partnerstvo za posodobitev univerz: forum EU za dialog med univerzami in podjetji, COM(2009) 158 final: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0158:FIN:SL:PDF>. Marca 2010 je sledil forum Komisije o sodelovanju med šolami in podjetji: http://ec.europa.eu/education/school-education/business_en.htm.

3. Podpiranje začetnega in nadaljevalnega usposabljanja učiteljev, vodij usposabljanj ter vodij zavodov za izobraževanje in usposabljanje

Kot je bilo poudarjeno na neuradnem ministrskem srečanju septembra 2009, sta kakovost izobraževanja ter kakovost učiteljev in tistih, ki upravljajo in vodijo izobraževalne zavode, zelo povezani. V sklepih Sveta o tem vprašanju iz novembra 2009¹³ je bila Komisija pozvana, naj podpre sodelovanje in izmenjavo dobrih praks na zadevnih področjih¹⁴. Ta razvoj podpirajo mehanizmi za zagotavljanje kakovosti na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja.

4. Spodbujanje pridobivanja ključnih kompetenc s sistemom izobraževanja in usposabljanja

V Skupnem poročilu o izobraževanju in usposabljanju iz leta 2010 je navedeno, da je izvajanje okvira ključnih kompetenc¹⁵ napredovalo na ravni splošnega šolskega izobraževanja, vendar je zaenkrat manj uspešno pri uvedbi reform v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (v nadaljnjem besedilu: PIU), visokošolskem izobraževanju ter izobraževanju odraslih. Zato je namen te prednostne naloge spodbujati vse sektorje, od izobraževanja v zgodnjem otroštvu naprej, k razvoju projektov, osredotočenih na naslednje ključne kompetence v skladu z njihovimi posebnostmi:

1. sporazumevanje v maternem jeziku;
2. sporazumevanje v tujih jezikih,
3. matematična kompetenca ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji,
4. digitalna pismenost,
5. učenje učenja,
6. socialne in državljanske kompetence,
7. samoiniciativnost in podjetnost,
8. kulturna zavest in izražanje.

V zvezi s tem se bo podpirala zlasti večjezičnost.

5. Spodbujanje socialne vključenosti in enakosti spolov v izobraževanju in usposabljanju, vključno z vključevanjem migrantov in Romov

Po evropskem letu boja proti revščini in socialni izključenosti (2010), sprejetju krovne cilja na podlagi strategije Evropa 2020¹⁶ za zmanjšanje zgodnjega opuščanja šolanja in sklepih Sveta iz leta 2010 o izobraževanju migrantov ter družbeni

¹³ Sklepi Sveta z dne 26. novembra 2009 o strokovnem usposabljanju učiteljev in vodij šol. (2009/C 302/04): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:302:0006:0009:SL:PDF>.

¹⁴ Priročnik za oblikovalce politike o uvajanju učiteljev začetnikov je bil objavljen aprila 2010: razvoj usklajenih in sistemskih programov uvajanja za učitelje začetnike: priročnik za oblikovalce politik (SEC(2010) 538 final) http://ec.europa.eu/education/school-education/doc2254_en.htm.

¹⁵ Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje – evropski referenčni okvir: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/l1-learning/keycomp_sl.pdf. Glej tudi: http://ec.europa.eu/education/school-education/competences_en.htm.

¹⁶ Glej opombo 3.

razsežnosti izobraževanja in usposabljanja¹⁷ se bodo podpirali projekti za spodbujanje socialne vključenosti prek izobraževanja. V šolskem sektorju bodo zlasti pomembna vprašanja v zvezi z zgodnjim opuščanjem šolanja in posebnimi potrebami. V visokošolskem izobraževanju bo poudarek na razširjanju dostopa za nove skupine udeležencev učenja.

Vprašanja v zvezi z udeležbo migrantov, skupin z manj priložnostmi, vključno z Romi, in ranljivih socialnih skupin ljudi s posebnimi potrebami bodo zlasti pomembna za šole, PIU in izobraževanje odraslih. Za te skupine udeležencev učenja je zlasti pomemben dostop do ustreznega usmerjanja. Načelo enakosti spolov je zelo pomembno v izobraževanju, zlasti ker je med tistimi, ki zgodaj opustijo šolanje, veliko več fantov kot deklet in ker je pri izbiri študija mogoče opaziti izrazite vzorce na podlagi spola. Čeprav se porazdelitev spolov nanaša na celoten program, bi jo lahko projekti pod tem naslovom obravnavali posamično. Spodbujajo se tudi projekti za razvoj dejavnosti, namenjenih podpori deklet in žensk za vstop v poklice, v katerih so v manjšini.

Poleg tega je treba opozoriti, da je spodbujanje dostopa invalidov do učnih možnosti (vključno z možnostmi e-učenja) strateška prednostna naloga, ki velja za celoten program.

V učnih načrtih in načrtih usposabljanja bi bilo treba povečati ozaveščenost o posebnih potrebah ljudi, ki imajo težave z mobilnostjo ali druge težave, povezane z invalidnostjo, npr. glede standardov virtualne ali realne dostopnosti.

Te splošne strateške prednostne naloge so različno izražene v različnih podprogramih, ki jih podpira program Vseživljenjsko učenje. Po potrebi so v okviru posameznega podprograma ali ključne aktivnosti opredeljene tudi dodatne, natančnejše prednostne naloge.

4. PREČNI POGOJI

V skladu s členom 14(2) Sklepa o programu so večstranski projekti in omrežja v okviru programov Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig ter ključne dejavnosti prečnega programa namenjeni tudi partnerjem iz tretjih držav, ki ne sodelujejo v programu Vseživljenjsko učenje na podlagi člena 7 Sklepa o programu. Ukrepi, na katere se to nanaša, in načini sodelovanja so navedeni v Vodniku po programu Vseživljenjsko učenje. Spremljevalne ukrepe podpirajo vsi sektorski programi in ključna aktivnost 2 (Jeziki).

V vseh programih se vedno večja pozornost namenja sistematičnemu razširjanju in uporabi rezultatov na projektni in programski ravni ter ravni politik. Zato morajo vsi predlogi projektov vključevati jasen načrt za razširjanje in uporabo rezultatov.

¹⁷ Sklepi Sveta iz maja 2010. 3013. zasedanje Sveta za IZOBRAŽEVANJE, MLADE IN KULTURO v Bruslju, 11. maja 2010 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/114393.pdf.

Komisija bo predloge za sofinanciranje novih delovnih programov za omrežja, financirana v prejšnjih letih, obravnavala glede na dokazano uspešnost teh omrežij in dodano vrednost novih predlogov.

5. NAVODILA ZA UPORABO TEGA DOKUMENTA

V tem dokumentu so opredeljene različne vrste ukrepov, za katere se zbirajo predlogi v okviru programa Vseživljenjsko učenje, vključno z ustreznimi prednostnimi nalogami politike, kadar je to primerno.

Prednostne naloge, ki so določene za posamezno vrsto ukrepov, odražajo vprašanja, ki so bistvena za razvoj politike na področju izobraževanja in usposabljanja na evropski ravni, pri čemer morajo **predlogi obravnavati vsaj eno od teh prednostnih nalog, da bi bili izbrani**. Za zagotovitev ustrezne vključitve prednostnih nalog bo izbira predlogov za financiranje temeljila na kakovosti predlogov in potrebi po uravnoveženi vključitvi prednostnih nalog¹⁸.

Javni razpis je treba brati v povezavi z naslednjima dokumentoma:

Sklepom Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi akcijskega programa na področju vseživljenjskega učenja (2007–2013)¹⁹.

Vodnikom po programu Vseživljenjsko učenje, ki vključuje podroben opis ukrepov ter finančne in upravne postopke²⁰.

POGLAVJE 1 – SEKTORSKI PROGRAMI

1. COMENIUS – ŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Ozadje politike

Novembra 2008 je Svet potrdil okrepitev evropskega sodelovanja pri politikah šolskega izobraževanja²¹. Cilj je vsem mladim zagotoviti kakovostno izobraževanje, ki jih bo usposobilo za uspešno delovanje v globaliziranih družbah in hitro spreminjajočem se delovnem okolju ter jim pomagalo popolnoma razviti njihove sposobnosti, vključno z

¹⁸ Podrobne informacije o pravilih izbiranja predlogov bodo objavljena v Vodniku po programu Vseživljenjsko učenje – glej: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm (pod povezavo „How to participate (Kako sodelovati)“).

¹⁹ Glej opombo 1.

²⁰ http://ec.europa.eu/education/llp/official-documents-on-the-llp_en.htm.

²¹ Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 21. novembra 2009 – Pripraviti mlade na 21. stoletje: agenda za evropsko sodelovanje v šolstvu, (2008/C 319/04): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:319:0020:0022:SL:PDF>.

inovativnostjo, ustvarjalnostjo in pripravljenostjo na aktivno državljanstvo. Leta 2007²² in 2009²³ je Svet objavil agendo za sodelovanje z namenom izboljšanja izobraževalnega in poklicnega razvoja učiteljev in vodstvenih delavcev šol²⁴. Poudarek je na potrebi po izboljšanju kakovosti in pomembnosti celotnega cikla izobraževanja učiteljev, tj. od začetnega izobraževanja do uvajanja novih učiteljev in njihovega stalnega poklicnega razvoja. Poleg tega je Svet leta 2009 obravnaval izobraževanje otrok iz migrantskih družin in pozval države članice, naj med drugim ciljno usmerjeno uporabljajo program Vseživljenjsko učenje, da bi poiskale načine za boljšo podporo učenju te skupine²⁵.

Te prednostne naloge so opredeljene v strateškem okviru ET 2020²⁶. Za šolsko izobraževanje te prednostne naloge pozivajo k ukrepom za zagotovitev, da ključne kompetence lahko pridobi vsak učenec ne glede na njegovo osebno, družbeno ali ekonomsko okolje. Dodatno delo je potrebno zlasti v zvezi s temeljnimi znanji in spretnostmi²⁷ ter iskanjem načinov za izboljšanje poučevanja in učenja medpredmetnih ključnih kompetenc, ki spodbujajo samoiniciativnost in podjetništvo, ustvarjalnost, inovativnost ter prilagajanje hitro spreminjajočemu se delovnemu okolju. Izboljšati je treba tudi izobraževanje na področju spoštovanja okolja²⁸ in medkulturnih kompetenc. Strateški okvir ET 2020²⁹ potrjuje potrebo po usmerjanju ukrepov v kakovost učenja študentov iz migrantskih družin³⁰ ter v zvezi s tem priznava ključno vlogo izobraževanja in varstva v zgodnjem otroštvu.

Zmanjšanje zgodnjega opuščanja šolanja pod 10 % do leta 2020 je opredeljeno kot eden od krovnih ciljev strategije Evropa 2020³¹. Svet je leta 2011 predstavil okvir za učinkovite politike za boj proti zgodnjemu opuščanju šolanja³², ki temelji na znanju o vzrokih, zaradi katerih mladi predčasno opuščajo izobraževanje in usposabljanje. V tem okviru je predlagana vrsta ukrepov za preprečevanje razmer, zaradi katerih pride do zgodnjega opuščanja šolanja, s katerimi bi lahko posredovali ob znakih povečanega tveganja in ponovno vključili tiste, ki so šolanje opustili.

Nova evropska merila iz strateškega okvira ET 2020³³ poleg zgodnjega opuščanja šolanja in bralne pismenosti vključujejo tudi kvantitativne cilje za zmanjšanje števila posameznikov s slabimi rezultati pri matematiki in naravoslovju (manj kot 15 % do leta 2020) ter povečanje deleža otrok, starih od 4. leta do šoloobvezne starosti, ki bi sodelovali v izobraževanju in

²² Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta dne 15. novembra 2007, o izboljšanju kakovosti izobraževanja učiteljev (2007/C 300/07): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:300:0006:0009:SL:PDF>.

²³ Glej opombo 13.

²⁴ http://ec.europa.eu/education/school-education/teacher_en.htm.

²⁵ Sklepi Sveta o izobraževanju otrok iz migrantskih družin (2009/C 301/07): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0005:0008:SL:PDF>.

²⁶ Glej opombo 7.

²⁷ Sklepi Sveta o zvišanju ravni osnovnih znanj v okviru evropskega sodelovanja za šole 21. stoletja – Bruselj, 19. novembra 2010: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117853.pdf.

²⁸ Sklepi Sveta o izobraževanju za trajnostni razvoj – Bruselj, 19. novembra 2010: http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117855.pdf.

²⁹ Glej opombo 7.

³⁰ Sklepi Sveta o izobraževanju otrok iz migrantskih družin, november 2009: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0005:0008:SL:PDF>.

³¹ Glej opombo 3.

³² Priporočilo Sveta o politikah za zmanjševanje osipa (sprejeto 28. junija 2011). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:191:0001:0006:SL:PDF>.

³³ Glej opombo. 7, Priloga I.

varstvu v zgodnjem otroštvu, in sicer na 95 % do leta 2020. Ministri za šolstvo so junija 2011 sprejeli sklepe Sveta o predšolski vzgoji in varstvu³⁴, ki določajo vrsto prednostnih nalog za razvoj sektorja, vključno s širjenjem dostopa do storitev ter kadrovsko krepitvijo, krepitvijo učnih načrtov in upravljanja.

Nedavna predvidevanja glede spretnosti, potrebnih v prihodnosti, v okviru Programa za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta³⁵ na primer napovedujejo več delovnih mest za srednje- in visokokvalificirane kadre. Vendar morajo biti takšne kvalifikacije podprte s ključnimi kompetencami, ki mladim omogočajo, da delajo v medkulturnih, večjezičnih in hitro se spreminjajočih okoliščinah ter prispevajo k ustvarjalnosti in inovativnosti.

Zato opisani razvoj politike in izzivi zahtevajo evropsko sodelovanje, katerega cilj je:

- nadaljevati z delom v zvezi s ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje in ga dodatno izboljšati³⁶. To pomeni, da je treba zagotoviti, da imajo vsi učenci že v zgodnjem obdobju in ne glede na njihovo ozadje, okolje, spol ali posebne potrebe možnost pridobiti vse ključne kompetence. Ključne kompetence se morajo razvijati na podlagi trdnih temeljnih spretnosti pri bralni in pisni pismenosti, matematiki in naravoslovju ter vključevati predmetne in medpredmetne kompetence, ki bodo učence spodbudile in jim omogočile nadaljnje učenje;
- podpirati šole pri sodelovanju z delovnim okoljem in drugimi ključnimi udeleženci zunaj šole, sklepanju partnerstev ter izboljšanju podjetniških spretnosti učiteljev in učencev;
- še naprej podpirati učitelje, vodstvene delavce, izobraževalce učiteljev in drugega šolskega osebja, da šole postanejo še učinkovitejša učna okolja. To zahteva bolj kakovostno izobraževanje učiteljev na celotni poklicni poti, učinkovitejše zaposlovanje in ohranjanje učiteljev ter pomoč vodstvenim delavcem šol, da se osredotočijo na ključno nalogo – izboljšanje učenja učencev in učiteljev.

Posebni in operativni cilji programa Comenius

Posebna cilja programa Comenius iz člena 17(1) Sklepa o programu sta:

- a) razvijanje znanja in razumevanja različnosti evropskih kultur in jezikov ter njene vrednosti med mladino in izobraževalnim osebjem;
- b) pomagati mladim pri pridobivanju temeljnih znanj in spretnosti ter kompetenc za življenje, ki so potrebne za njihov osebni razvoj, za prihodnje zaposlovanje in za aktivno evropsko državljanstvo na nacionalni in evropski ravni.

Operativni cilji programa Comenius iz člena 17(2) Sklepa o programu so:

- a) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega mobilnosti učencev in izobraževalnega osebja v različnih državah članicah;

³⁴ Sklepi Sveta o predšolski vzgoji in varstvu: zagotovimo našim otrokom najboljši izhodiščni položaj za življenje v jutrišnjem svetu. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:175:0008:0010:SL:PDF>.

³⁵ Glej opombo 5.

³⁶ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (2006/962/ES): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:SL:PDF>.

- b) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega partnerstev med šolami v različnih državah članicah, tako da bi bilo med trajanjem programa v skupne izobraževalne dejavnosti vključeno vsaj 3 milijone učencev;
- c) spodbujanje učenja živih tujih jezikov;
- d) podpiranje razvijanja inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT;
- e) povečanje kakovosti in evropske razsežnosti usposabljanja učiteljev;
- f) podpora izboljšanju pedagoških pristopov in šolske uprave.

Prednostne naloge za ukrepe programa Comenius

1.1 Mobilnost in partnerstva

Ukrepi mobilnosti posameznikov v drugo evropsko državo in partnerstev v okviru programa Comenius vključujejo:

- mobilnost posameznih učencev v okviru tekočega ali predhodnega šolskega partnerstva;
- sodelovanje pri dejavnostih usposabljanja učiteljev in drugega izobraževalnega osebja (stalno strokovno izpopolnjevanje);
- pripravljalne obiske za šolska partnerstva, partnerstva Regio, individualna mobilnost učencev, omrežja in večstranske projekte;
- asistentska mesta za bodoče učitelje;
- večstranska in dvostranska šolska partnerstva, ki vključujejo mobilnost učencev in osebja v okviru partnerskih dejavnosti;
- partnerstva Comenius Regio;
- eTwinning.

V okviru teh ukrepov, katerih podrobnosti so opredeljene v Vodniku po programu Vseživljenjsko učenje, niso predvidene nobene evropske prednostne naloge³⁷.

1.2 Večstranski projekti

1.2.1 Za šole 21. stoletja: odprtost, inovacija in pomembnost

Razvoj ključnih kompetenc³⁸ in motivacija za učenje sta v velikem obsegu odvisna od pomembnosti poučevanja in učenja za hitro spreminjajoč se svet, v katerem so tehnološka in medijska pismenost, ustvarjalnost in kultura inovacij vse pomembnejše. Partnerstva z delovnimi okolji in kulturo lahko krepijo motivacijo mladih, jim pomagajo pri izbiri študija/poklicne poti ter spodbujajo njihovo ustvarjalnost in podjetništvo.

Projekti morajo vključevati partnerje iz šol in zunanjega okolja. Razvijati morajo metode, strategije, učna gradiva in/ali druge vrste gradiva za:

- podporo novim oblikam poučevanja in učenja, ki izboljšujejo učno okolje v šolah, in jih bolje pripravljajo na resničnost 21. stoletja;

³⁷ Glej opombo 20.

³⁸ Glej opombo 15.

- vzpostavitev partnerstva in modelov mrežnega povezovanja med šolami ter delovnimi okolji in kulturo;
- razmislek o dobrem počutju v šoli, za vse zainteresirane strani;
- spodbujanje ustvarjalnosti učencev;
- spodbujanje samoiniciativnosti med mladimi in razvoj njihovih podjetniških spretnosti.

1.2.2 Vodenje šol in sposobnosti učiteljev

Šole morajo mladim pomagati razvijati vse ključne kompetence za odzivanje na potrebe hitro spreminjajočega se delovnega okolja in vedno bolj raznovrstne družbe. To zahteva kakovostno osnovno izobraževanje za učitelje in vodstvene delavce šol ter visoko kakovosten stalen poklicni razvoj skozi njihovo celotno poklicno pot. V zvezi s tem so bistveni programi za uvajanje vseh novih učiteljev v poklic: V okviru projektov je treba:

- osredotočiti se na kompetence, ki jih potrebujejo sedanji vodstveni delavci šol, ter razvijati, preskušati in izvajati učinkovite načine za podporo vodstvenim delavcem šol pri njihovem poklicnem razvoju;
- razvijati kompetence učiteljev pri njihovem medsebojnem sodelovanju ter sodelovanju z družinami učencev in zunanjim okoljem;
- razvijati, preskušati in izvajati učinkovite medgeneracijske pristope v podporo novim učiteljem na začetku njihove poklicne poti (uvajanje)³⁹.

1.2.3 Temeljne spretnosti⁴⁰ in „medpredmetne ključne kompetence“

Mladi morajo med šolanjem pridobiti dobre temeljne spretnosti pri branju, pisanju, matematiki in naravoslovju ter medpredmetne ključne kompetence – učenje učenja, samoiniciativnost in podjetništvo, socialne, državljske in kulturne kompetence ter medijsko pismenost. Poučevanje in učenje teh medpredmetnih ključnih kompetenc pogosto zahtevata pristope, ki presegajo meje predmeta in celostno obravnavajo učni, osebni in socialni razvoj učencev. Izkušnje kažejo, da načini ocenjevanja in vrednotenja učenja zelo učinkujejo na razvoj teh ključnih kompetenc.

V okviru projektov je treba:

- poiskati načine za krepitev temeljnih spretnosti, organizacijo učinkovitega ugotavljanja težav na teh področjih ter podporo učencem s temi težavami skozi celoten šolski sistem;
- opredeliti in razviti pristope in metode poučevanja in učenja, ki učinkovito podpirajo razvoj medpredmetnih ključnih kompetenc;
- razvijati metode ocenjevanja in vrednotenja ter prakse, ki izboljšujejo kakovost učenja temeljnih spretnosti in podpirajo razvoj zgoraj navedenih medpredmetnih ključnih kompetenc;
- opredeliti in razvijati vključitev evropske razsežnosti v poučevanje in učenje.

1.2.4 Zmanjševanje zgodnjega opuščanja šolanja, izboljšanje učenja učencev iz migrantskih družin in romskih učencev ter spodbujanje enakosti spolov in vključujočih pristopov k učenju

Zgodnje opuščanje šolanja je še vedno velik izziv v EU. Države članice se pri zmanjševanju zgodnjega opuščanja šolanja spoprijemajo z različnimi izzivi. V nekaterih državah je zgodnje opuščanje šolanja pretežno ruralen pojav, v drugih so prizadeta večinoma prikrajsana območja

³⁹ Glej opombo 14.

⁴⁰ Svet je maja 2009 sprejel evropsko merilo za zmanjšanje števila posameznikov s slabimi rezultati pri branju, matematiki in naravoslovju na 15 %: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/framework_en.htm.

v velikih mestih. Nekateri regionalni in sezonski trgi dela (npr. turizem, gradbeništvo) lahko mlade spodbujajo k prekinitvi šolanja in zaposlovanju na delovnih mestih s slabimi poklicnimi možnostmi, za katera niso potrebne nobene kvalifikacije. Nekatero državo se spoprijemajo z visoko stopnjo zgodnjega opuščanja šolanja na nekaterih poklicnih področjih, medtem ko druge beležijo nizke stopnje, na primer v vajeniških programih⁴¹. Čeprav je veliko mladih iz migrantskih družin uspešnih učencev, so v povprečju manj uspešni v primerjavi s svojimi vrstniki domačini. Med romskimi učenci je še vedno veliko mladih, ki šolo zapustijo, preden dobijo končno spričevalo. Podobno ostajajo tudi razlike med učenci in učenkami, kar zadeva zanimanje za določene predmete in uspešnost. Vse to je treba upoštevati pri podpori tistih, ki zgodaj opustijo šolanje, ali tistih, pri katerih obstaja tveganje za to. Tako imajo lahko šole in drugi udeleženci bistveno vlogo pri preprečevanju zgodnjega opuščanja šolanja in izboljšanju učenja učencev iz migrantskih ali romskih družin.

V okviru projektov je treba:

- opredeliti in razvijati strategije in metode učenja, ki bodo pomagale učencem, izpostavljenim tveganju zgodnjega opuščanja šolanja, da ohranijo motivacijo in zaključijo šolanje, ter jih pripravile za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje;
- opredeliti in razvijati načine za podporo in motivacijo učencev iz migrantskih ali romskih družin, da uresničijo svoje izobraževalne možnosti;
- opredeliti in razvijati strategije in metode, ki bodo preprečevale stereotipe o spolih pri poučevanju, učenju in izbiri poklica;
- podpirati razvoj vključujočih pristopov k poučevanju in učenju, ki upoštevajo potrebe vseh učencev, vključno z učenci iz prikrajšanih družin.

1.3 Omrežja

1.3.1 Podjetništvo in povezave z delovnim okoljem

Razvoj samoiniciativnosti in podjetništva kot ključne kompetence⁴² vključuje sposobnost uresničevanja zamisli, delo v projektih ter pridobivanje znanja o delovanju gospodarstva. Šole lahko podpirajo razvoj te kompetence s spodbujanjem samoiniciativnosti, inovativnosti in ustvarjalnosti ter s sklepanjem partnerstev z delovnim okoljem.

V okviru te prednostne naloge morajo partnerske organizacije mrežno povezovati vire ter strokovno znanje in izkušnje, da bi lahko opredelile in razširjale učinkovite načine za pomoč šolam pri:

- razvoju učnih okolij, ki spodbujajo samoiniciativnost, ustvarjalnost in inovativnost med učenci in osebjem;
- sodelovanju pri vzpostavitvi partnerstev z delovnim okoljem;
- izboljšanju usmerjanja učencev;
- podpiranju začetnega in nadaljevalnega izobraževanja učiteljev, vodij usposabljanj ter vodij šol in drugih izobraževalnih zavodov v zvezi s temi vprašanji.

⁴¹ Zmanjševanje osipa kot ključni prispevek k strategiji Evropa 2020, COM(2011) 18 final, http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/earlycom_sl.pdf.

⁴² Ključna kompetenca 7 v Ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje – evropski referenčni okvir: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/l1-learning/keycomp_sl.pdf, glej tudi: http://ec.europa.eu/education/school-education/competences_en.htm.

1.3.2 Ustvarjanje privlačnejšega znanstvenega izobraževanja

Odziv na globalne izzive, kot so podnebne spremembe, z razvojem okolju prijaznejšega in pametnejšega gospodarstva vključuje razumevanje sprememb naravnega okolja, ki so posledica človeške dejavnosti, in odgovornosti državljana kot posameznika. Razumevanje temeljnih konceptov znanosti in zanimanje za trajnostni razvoj sta tako postala ključna za aktivno in odgovorno državljanstvo.

V okviru te prednostne naloge morajo omrežja:

- opredeliti in razširjati učinkovite metode za poučevanje naravoslovja, kot je poučevanje na podlagi poizvedovanja (enquiry-based), zlasti za doseganje trajnostnega razvoja;
- razviti službe za usmerjanje in obveščanje o znanstvenih poklicih;
- razviti ukrepe za zmanjšanje razlik po spolu v znanstvenem izobraževanju in poklicih.

1.3.3 Razvoj izobraževanja in varstva v predšolskem obdobju in zgodnjem otroštvu

Dostop do visokokakovostnega izobraževanja in varstva v zgodnjem otroštvu je temelj za učinkovito učenje v prihodnosti, prispeva k socialnemu razvoju otrok ter koristi prikrajšanim otrokom. Kakovost je med drugim odvisna od kompetenc osebja, učnega načrta, sodelovanja s starši in splošnega učnega okolja.

Omrežja morajo opredeliti izmenjavo in razširjati učinkovite načine za:

- izboljšanje kompetenc učiteljev, vodij usposabljanja in drugega osebja ter kakovosti učnega načrta in učnih okolij za otroke pod starostjo obveznega šolanja;
- opredelitev otrok s težavami pri učenju in podporo takim otrokom ali tistim iz družbeno-ekonomsko prikrajšanih družin;
- podporo zgodnjega učenja jezika in razvoja pismenosti.

1.3.4 Razvoj izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami za vključevanje vseh mladih, zlasti invalidnih oseb

Spodbujanje raznovrstnosti in izvajanje načel vključevanja v izobraževanju in usposabljanju zahteva ponovno preučitev učnih okolij, virov ter kompetenc učiteljev in vodstvenih delavcev šol, pregled ovir in opredelitev priložnosti.

Omrežja morajo opredeliti in razširjati učinkovite pristope k:

- spodbujanju vključevanja, vključno s širitvijo vlog posebnih šol, da te lahko postanejo centri znanja;
- izobraževanju učiteljev, vodstvenih delavcev šol in drugega šolskega osebja za spodbujanje vključevanja.

2. ERASMUS – VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE, VKLJUČNO S POKLICNIM IZOBRAŽEVANJEM IN USPOSABLJANJEM NA VIŠJI RAVNI

Ozadje politike

Cilj politike EU na področju visokošolskega izobraževanja je podpreti prizadevanja držav članic za reforme sistemov visokošolskega izobraževanja, da se poveča njihova usklajenost in odzivnost na potrebe družbe znanja. Za spopadanje z izzivi globalizacije in za povečanje ravni kvalifikacij evropske delovne sile je potrebna dodatna reforma. Visokošolski zavodi bi morali prejeti podporo za njihovo ključno vlogo izgradnje „Evrope znanja“. S tem bodo prispevali k doseganju ciljev strateškega okvira ET 2020⁴³ in strategije Evropa 2020⁴⁴, ki vključujeta krovni cilj za povečanje deleža prebivalstva, starega od 30 do 34 let, ki je končalo terciarno (ali enakovredno) izobraževanje, na 40 % do 2020. Izmed sedmih vodilnih pobud, ki podpirajo doseganje ciljev, pobude Evropa 2020, Mladi in mobilnost⁴⁵, Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta⁴⁶ in Unija inovacij⁴⁷ vsebujejo posebne ukrepe, povezane z visokošolskim izobraževanjem.

Kot je poudarjeno v pobudi Mladi in mobilnost, je spodbujanje nadsionalne mobilnosti kot način krepitve spretnosti posameznikov ter spodbujanja odprtosti in vzajemnega učenja v visokošolskih ustanovah in sistemih pomembna prednostna naloga politike EU na področju visokošolskega izobraževanja. Obenem agenda EU za posodobitev dopolnjuje cilje evropskega visokošolskega prostora, ki so bili sprejeti na ministrski konferenci v Leuvenu/Louvain-la-Neuvu leta 2009, potrjeni pa na naslednji konferenci v Budimpešti in na Dunaju leta 2010⁴⁸. Ministri evropskega visokošolskega prostora so zlasti soglašali s ciljem, v skladu s katerim bi moralo do leta 2020 20 % evropskih diplomantov preživeti določeno obdobje študija ali usposabljanja v tujini.

Nedavno Sporočilo Komisije o posodobitvi evropskih visokošolskih sistemov⁴⁹ predstavlja podroben načrt reform visokošolskega sektorja v prihodnjem desetletju. Sporočilo se osredotoča na potrebo po povečanju števila diplomantov, izboljšanju kakovosti in pomembnosti poučevanja in usposabljanja, spodbujanju mobilnosti in nadsionalnega sodelovanja, krepitvi stikov med visokim šolstvom, raziskovalno sfero in inovacijami ter zagotavljanju ustreznega financiranja in upravljanja.

Sklepi Sveta, ki podpirajo ključne dele Sporočila, so bili sprejeti novembra 2011.

V skladu z načrtom reform EU naj bi imeli visokošolski zavodi pomembno vlogo v trikotniku znanja (visoko šolstvo, raziskave in inovacije) in se ukvarjali s projekti za okrepljeno

⁴³ Glej opombo 7.

⁴⁴ Glej opombo 3.

⁴⁵ Glej opombo 4.

⁴⁶ Glej opombo 5.

⁴⁷ Glej opombo 6.

⁴⁸ <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=43>.

⁴⁹ COM(2011) 567 final: http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/higher/modernisation_sl.pdf.

sodelovanje s podjetji. Spodbujanje takega sodelovanja med visokim šolstvom in akterji v širšem gospodarstvu podpira razlog za obstoj Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo⁵⁰, vendar je pomembno tudi za celoten visokošolski sektor. Sodelovanje na tem področju podpira tudi Evropski forum za dialog med univerzami in podjetji, katerega pobudnica je bila Evropska komisija.

Posebni in operativni cilji programa Erasmus

Posebni cilji programa Erasmus, kakor so določeni v členu 21(1) Sklepa o programu, so:

- a) podpiranje uresničevanja evropskega visokošolskega prostora;
- b) krepitev prispevka visokošolskega in poklicnega izobraževanja na višjih stopnjah k inovativnim procesom.

Operativni cilji programa Erasmus, kakor so določeni v členu 21(2) Sklepa o programu, so:

- a) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega mobilnosti študentov in učiteljskega osebja po Evropi, tako da bi do leta 2012 v sklopu programa Erasmus in njegovih predhodnikov v študentsko mobilnost bilo vključeno najmanj 3 milijone posameznikov;
- b) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega večstranskega sodelovanja med visokošolskimi zavodi v Evropi;
- c) povečanje stopnje preglednosti in združljivosti med kvalifikacijami, pridobljenimi v visokošolskem izobraževanju in na višjih ravneh poklicnega izobraževanja v Evropi;
- d) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega sodelovanja med visokošolskimi zavodi in podjetji;
- e) omogočanje razvoja inovativnih praks v izobraževanju in usposabljanju na terciarni ravni ter njihov prenos, vključno s prenosom iz ene države udeleženke v ostale;
- f) podpora razvijanju inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT.

Prednostne naloge za ukrepe programa Erasmus

2.1 Mobilnost

Mobilnost študentov, učiteljskega in drugega osebja visokošolskih zavodov

Mobilnost študentov, učiteljskega in drugega osebja visokošolskih zavodov ima ključno vlogo za Evropo, ki temelji na znanju, in za pravi Evropski visokošolski prostor. Da bi še bolj spodbudili mobilnost v Evropi, bi morali zavodi, ki sodelujejo v programu Erasmus, v prihodnjih letih dodatno razvijati strategije institucionalne mobilnosti študentov in osebja. Zavodi so pozvani, naj dodatno povečajo študentsko mobilnost za študij in prakso, da bi do leta 2020 odločilno prispevali k bolonjskemu in evropskemu cilju mobilnosti 20 % diplomantov, ki so opravili obdobje mobilnosti.

Poleg doseganja teh ambicioznih količinskih ciljev pa je izjemno pomembna tudi kakovost. Zato morajo visokošolski zavodi kar najbolje organizirati mobilnost za študente in osebje,

⁵⁰ <http://eit.europa.eu>.

hkrati pa v celoti upoštevati načela kakovosti in smernice, določene v Univerzitetni listini Erasmus in v Evropski listini kakovosti za mobilnost⁵¹.

V okviru teh ukrepov ni nobenih evropskih ali nacionalnih prednostnih nalog.

Intenzivni programi Erasmus

Intenzivni program je kratek program študija, ki združuje študente in učiteljsko osebje z visokošolskih zavodov iz vsaj treh sodelujočih držav. Intenzivni programi bi morali poleg učnih rezultatov glede kompetenc, povezanih s posameznim študijskim predmetom, spodbujati prenos medpredmetnih kompetenc, delovna obremenitev sodelujočih študentov pa bi se morala priznati s kreditnimi točkami sistema ECTS (ali enakovrednega sistema).

V okviru tega ukrepa ni nobenih evropskih ali nacionalnih prednostnih nalog.

Intenzivni jezikovni tečajji Erasmus

Ti tečajji so ključni element za razvoj jezikovnih in medkulturnih kompetenc mobilnih študentov ter za spodbujanje večjezičnosti v Evropi.

V okviru tega ukrepa ni nobenih evropskih ali nacionalnih prednostnih nalog.

2.2 Večstranski projekti

Večstranski projekti programa Erasmus zagotavljajo podporo za sodelovanje med visokošolskimi zavodi ali sodelovanje visokošolskih zavodov z drugimi ustreznimi zainteresiranimi stranmi.

Prednost bodo imeli inovativni projekti, ki se osredotočajo na področja in teme, ki jih projekti, že financirani v okviru tega ukrepa, ne pokrivajo dovolj.

Večstranski projekti se nanašajo na naslednjih pet prednostnih nalog.

2.2.1 Povečanje študijskega uspeha ter krepitev socialne razsežnosti visokošolskega izobraževanja

Projekti v okviru te prednostne naloge morajo podpirati ukrepe, ki si prizadevajo za povečanje dostopa do visokega šolstva in izboljšanje socialne razsežnosti v visokošolskem izobraževanju. Glavni cilji so razširitev sodelovanja in povišanje stopnje dokončanja izobraževanja študentov iz slabše zastopanih skupin (zaradi dejavnikov, kot so družbeno-ekonomsko okolje, invalidnost, narodnost, migranti itd.) in netradicionalnih udeležencev učenja (izredni študentje, študentje z velikimi družinskimi odgovornostmi, odrasli udeleženci izobraževanja), izboljšanje vseživljenjskega učenja z oblikovanjem prilagodljivih učnih poti, razvoj načinov za povečanje socialne odgovornosti visokošolskih zavodov in izboljšanje ravnovesja med spoloma zlasti na študijskih področjih, na katerih so razlike v zastopanosti spolov največje.

⁵¹ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o transnacionalni mobilnosti v Skupnosti zaradi izobraževanja in usposabljanja: Evropska listina kakovosti za mobilnost (2006/961/ES): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:SL:PDF>.

Prednost bodo imeli projekti, ki se osredotočajo na:

- razširjanje dostopa do visokošolskega izobraževanja za manjšinske skupine in netradicionalne udeležence učenja, na primer s spodbujanjem priznavanja predhodnega neformalnega in priložnostnega učenja ter z razvojem ali izboljšanjem dostopa do storitev usmerjanja in svetovanja ter s posebnimi predlogi za vpisovanje novih skupin študentov, na primer s potmi za napredovanje iz poklicnega in drugih vrst izobraževanja v visokošolsko izobraževanje;
- sisteme za spremljanje razvoja širitve dostopa za slabše zastopane skupine;
- razvoj politik za povečanje stopnje dokončanja visokošolskega izobraževanja, vključno z izboljšanjem individualne podpore (finančne ali druge) in usmerjanja za študente;
- oblikovanje prilagodljivih ukrepov, predvsem za izredni in prilagojeni študij (vključno z učenjem na daljavo), da se zadovoljijo njihove posebne potrebe v visokošolskem izobraževanju;
- ravnovesje med spoloma s spodbujanjem sodelovanja in uspešnosti slabše zastopanega spola na zadevnih področjih;
- dvigovanje ozaveščenosti in razvoj socialne odgovornosti visokošolskih zavodov, dejavnosti ozaveščanja skupnosti in načine dostopa, ki temeljijo na skupnosti.

2.2.2 Izboljšanje kakovosti in pomembnosti visokošolskega izobraževanja, vključno s sodelovanjem med visokošolskimi zavodi in trgom dela

Projekti v zvezi s to prednostno nalogo podpirajo dejavnosti, ki učne načrte pomagajo prilagoditi obstoječim in novim potrebam trga dela ter nudijo zaposljivost in medpredmetne spretnosti, vključno s podjetništvom, razvojem aktivnega sodelovanja med visokošolskimi zavodi in partnerji izven akademskega prostora: podjetji, strokovnimi organizacijami, gospodarskimi zbornicami, socialnimi partnerji, lokalnimi/regionalnimi organi itd., hkrati pa priznavajo in spodbujajo vlogo odličnih učiteljev pri uspehu študentov.

Prednost bodo imeli projekti, ki se osredotočajo na:

- krepitev povezave med (šolskimi in obšolskimi) izobraževalnimi dejavnostmi ter poslovnimi in zaposlitvenimi potrebami, na primer z ocenjevanjem prihodnjih potreb po kvalifikacijah in spodbujanjem vključevanja poslovnih vsebin v načrtovanje predmetov ter zagotavljanjem, da učni načrti vključujejo inovacije, ustvarjalnost in podjetništvo;
- razvoj izobraževanja, da ustreza trenutnim in prihodnjim potrebam trga dela v okviru vseživljenjskega učenja na podlagi jasnega povpraševanja in sodelovanja delodajalcev, kot so prilagojeni tečaji za nadgradnjo znanja in spretnosti zaposlenih;
- razvoj pobud ali orodij za ocenjevanje in spodbujanje zaposljivosti diplomantov;
- načrtovanje integriranih programov, ki morajo vključevati prenos medpredmetnih spretnosti in zajemajo (1) celoten študijski cikel (diplomsko, magistrsko ali doktorsko raven) in s katerimi se pridobi skupna, dvojna ali večkratna diploma, (2) celoten študijski cikel na zelo interdisciplinarnih področjih ali (3) učne načrte in module nadaljnega izobraževanja za posodabljanje znanja in spretnosti, pridobljenih v preteklosti;
- boljšo izrabo potenciala IKT za učinkovitejše in bolj prilagojene učne izkušnje ter za poenostavitev izvajanja predmetov in upravljanja visokošolskih zavodov;
- uvajanje spodbud za visokošolske zavode za vlaganje v nadaljnje strokovno izpopolnjevanje svojih zaposlenih, zaposlovanje dovolj osebja za razvoj novih disciplin in nagrajevanje odličnosti v poučevanju.

2.2.3 Krepitev kakovosti z mobilnostjo in čezmejnimi sodelovanjem

Projekti v okviru te prednostne naloge morajo podpirati dejavnosti za razvoj inovativnih strategij za povečanje mobilnosti ali načinov odpravljanja ovir za mobilnost v visokošolskem izobraževanju.

Ta prednostna naloga zajema tudi projekte, ki podpirajo virtualno mobilnost in so vključeni v globalno strategijo za učinkovito vključevanje IKT v sodelujoče visokošolske zavode.

Prednost bodo imeli projekti, ki se osredotočajo na:

- razvoj strategij za povečanje učne mobilnosti, na primer s spodbujanjem „open mobilnosti“ v učnem načrtu ali s spodbujanjem zavezanosti „razširjevalcev znanja“ (učiteljev, vodij izobraževanj, usposabljanj itd.) k pospeševanju mobilnosti;
- analiziranje in obravnavanje glavnih ovir za mobilnost, zlasti tistih, ki onemogočajo popolno priznavanje obdobja, ki so ga mobilni študenti preživeli v tujini, vključno s spodbujanjem in popolnim izkoriščanjem obstoječih orodij priznavanja (evropski sistem zbiranja in prenašanja kreditnih točk (European Credit Transfer System – ECTS), Europass, vključno s prilogo k diplomam itd.⁵²);
- omogočanje enostavnega dostopa do pomembnih in posodobljenih informacij na nacionalni ali regionalni ravni o možnostih mobilnosti med državami;
- zagotavljanje odprtih izobraževalnih virov za izmenjavo vsebine na evropski ravni kot sestavnega dela institucionalne strategije, pri kateri so bila organizacijska in tehnična vprašanja obravnavana predhodno;
- povečanje virtualne mobilnosti s priznavanjem predmetov, ki jih izvajajo druge institucije v tujini z možnostmi virtualnega učenja.

2.2.4 Koalicije znanja

Projekti podpirajo koalicije znanja, ki združujejo podjetja in visokošolske zavode ter razvijajo evropski inovacijski potencial z zagotavljanjem obširnega nabora skupnih dejavnosti, ki vključujejo nove metode učenja in poučevanja, zasnovo in izvajanje novih multidisciplinarnih učnih načrtov in inovativnih programov ter spodbujanje podjetniškega pristopa. Namen teh projektov, ki predstavljajo izrazito dvosmerni proces, je olajšati izmenjavo znanja med visokim šolstvom in podjetji: univerze in podjetja združijo moči za povečanje inovacijskega potenciala.

Projekti morajo podpirati obširen nabor dejavnosti, ki jih skupaj zasnuje in razvije partnerstvo. Dejavnosti so na splošno opredeljene kot prilagodljive različnim kontekstom v EU in so razporejene vzdolž treh glavnih integriranih osi:

- **nove metode učenja in poučevanja**, ki lahko vključujejo skupno zasnovo in izvajanje novih multidisciplinarnih učnih načrtov in predmetov, organizacijo izobraževalnih dejavnosti v podjetjih, sodelovanje študentov in profesorjev pri reševanju resničnih podjetniških problemov, podpiranje multidisciplinarnega učenja, osredotočenega na učenca, z reševanjem konkretnih problemov; razvoj/zagotavljanje platform za povezovanje potreb podjetij s študentskimi projekti, razvoj odprtega izobraževanja v podjetjih in/ali državah, sheme za pobude, namenjene profesorjem za preizkušanje novih

⁵² Konvencija o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji iz leta 1997 – splošno znana kot Lizbonska konvencija o priznavanju, informacijska mreža ENIC-NARIC, zagotavljanje kakovosti visokošolskih zavodov in programov.

inovacij in poslovnih modelov, posodobitve in izboljšave njihovih spretnosti zaradi izkušenj v poslovnih, konkretnih razmerah;

- **spodbujanje podjetniških spretnosti in pristopov** s spodbujanjem prečnih znanj z vključevanjem podjetniškega izobraževanja v njihove visokošolske programe. Razvoj novih priložnosti za učenje s praktično uporabo podjetniških spretnosti (razvoj novih storitev, izdelkov in prototipov s potencialom za trženje);
- **strukturirana mobilnost** med drugim vključuje prakse ali pripravništvo študentov v podjetjih; raziskovalce ali profesorje, ki za določen čas delajo v podjetjih; uslužbence podjetja, vključene v poučevanje, mobilnost osebja med akademsko sfero in podjetji, vključenost učnega osebja v projekte podjetij, katerih cilj je izmenjava/prenos znanja in inovacij in/ali razvoj inovacij po meri.

2.2.5 Izboljšanje upravljanja in financiranja

Projekti v okviru te prednostne naloge se osredotočajo na podporne dejavnosti, ki razvijajo strateške zmogljivosti visokošolskih zavodov in njihovih vodstev, krepijo avtonomnost in odgovornost zavodov ter tako povečujejo njihovo sposobnost za črpanje sredstev iz različnih virov in učinkovito upravljanje z viri.

Prednost bodo imeli projekti, ki se osredotočajo na:

- spodbujanje evropskega sodelovanja pri zagotavljanju kakovosti, na primer z opredelitvijo in izvajanjem novih skupnih postopkov za notranje in zunanje vrednotenje kakovosti študijskih programov, skupnih pristopov in orodij v zvezi s priznavanjem skupnih, dvojnih ali večkratnih diplom ter jasnih načel za zagotavljanje kakovosti čezmejnega izobraževanja;
- krepitev avtonomnosti in odgovornosti visokošolskih zavodov, vključno s sodelovanjem širših zainteresiranih strani (na primer študentov, diplomantov, podjetij, socialnih partnerjev, organizacij civilne družbe, združenj za regionalni razvoj) pri postopkih sprejemanja odločitev;
- spodbujanje preglednosti raznolikosti in delovanja visokošolskih zavodov;
- izboljšanje strateškega vodenja v visokošolskih zavodih na podlagi strožjih sistemov upravljanja;
- razvoj strategij za povečanje učinkovitosti financiranja, vključno z mehanizmi financiranja, ki temeljijo na delovanju;
- spodbujanje raznovrstnosti financiranja visokošolskih zavodov;
- ocenjevanje in spodbujanje donosa naložb v visokošolsko izobraževanje.

2.3 Akademska omrežja

Projekti v okviru tega ukrepa si morajo prizadevati za ustvarjanje najširšega in najnaprednejšega sklopa posebnih kompetenc na zadevnem predmetnem področju. Akademska omrežja morajo povezovati dovolj ustreznih zainteresiranih strani in obravnavati teme, ki so neposredno povezane z evropsko politiko na področju visokošolskega izobraževanja. Osredotočati se morajo predvsem na izmenjavo znanja, razpravo o

metodologijah, spodbujanje izmenjave izkušenj in dobre prakse na tem področju ter uresničevanje in spodbujanje ustvarjalnosti in inovacij. Omrežja morajo obravnavati tekoči, nastajajoči in prihodnji razvoj dogodkov na predmetnem področju.

Prednost bodo imela inovativna omrežja, ki se osredotočajo na področja in teme, ki jih omrežja, že financirana v okviru tega ukrepa, ne pokrivajo dovolj.

Informacije o omrežjih, financiranih na podlagi prejšnjih razpisov, so na voljo v kompendiju projekta Erasmus na naslednji spletni strani:

http://eacea.ec.europa.eu/llp/erasmus/erasmus_compedia_en.html.

3. LEONARDO DA VINCI – OSNOVNO IN NADALJNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE (PIU)

Ozadje politike

Okvir politike za program Leonardo da Vinci je kopenhagenski proces, kot je bil posodobljen s Sporočilom iz Bruggeja (2010)⁵³. Proces se osredotoča predvsem na povečanje privlačnosti, kakovosti in učinkovitosti sistemov PIU, izboljšanje preglednosti, informacijske in usmerjevalne sisteme, priznavanje kompetenc in kvalifikacij ter krepitev evropske razsežnosti. Izzivi, s katerimi se bomo srečevali v prihodnjih letih, so opisani v sporočilu o PIU, ki ga je Evropska komisija sprejela junija 2010⁵⁴.

Dejavnosti programa se bodo še naprej osredotočale na posebne pobude za spodbujanje nadaljnega razvoja, preskušanja in izvajanja skupnih evropskih orodij za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Te vključujejo razvijanje in preskušanje evropskega sistema kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET), izvajanje evropskega ogrodja kvalifikacij (EQF) ter spodbujanje, razvoj in uporabo evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti PIU (EQAVET). Te dejavnosti bodo prispevale h krepitvi vzajemnega učenja, sodelovanja, zaupanja, mobilnosti ter boljši izmenjavi izkušenj in strokovnega znanja. Na podlagi sklepa Sveta o mobilnosti mladih (november 2008)⁵⁵, Zelene knjige o spodbujanju učne mobilnosti mladih iz junija 2009⁵⁶ ter pobude „Mladi in mobilnost“⁵⁷ se bo posebna pozornost namenila ustvarjanju možnosti za mobilnost mladih, kot so vajenci, udeleženci usposabljanja ali študenti v PIU.

Posebna pozornost bo namenjena pospeševanju sodelovanja sektorjev⁵⁸, organizacij socialnih partnerjev in podjetij, zlasti malih in srednjih podjetij (MSP), v vseh dejavnostih programa

⁵³ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bruges_en.pdf

⁵⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Nova spodbuda za evropsko sodelovanje v poklicnem izobraževanju in usposabljanju v podporo strategiji EU 2020. COM(2010) 296 final: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0296:FIN:SL:PDF>.

⁵⁵ Glej opombo 9.

⁵⁶ Glej opombo 10.

⁵⁷ Glej opombo 4.

⁵⁸ Sektorji v skladu s kodami in deskriptorji Eurostata: Statistična klasifikacija gospodarskih dejavnosti v Evropskih skupnostih (NACE – Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne): http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/NACE_backgrounds.

Leonardo da Vinci. Strategije regionalnega sodelovanja za spodbujanje mobilnosti mladih študentov PIU prispevajo k navedenim ciljem.

Posebni in operativni cilji programa Leonardo da Vinci

Posebni cilji programa Leonardo da Vinci iz člena 25(1) Sklepa o programu so:

- a) podpora vključenim v usposabljanje in nadaljevalno usposabljanje za pridobitev in uporabo znanja, spretnosti in kvalifikacij in tako olajšati njihov osebni razvoj, zaposljivost in vključenost na evropskem trgu dela;
- b) podpora izboljšavam kakovosti in inovacij v sistemih, institucijah in praksi na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
- c) povečanje privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter mobilnosti za delodajalce in posameznike ter olajšati mobilnost udeležencev usposabljanja, ki so zaposleni.

Operativni cilji programa Leonardo da Vinci iz člena 25(2) Sklepa o programu so:

- a) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega mobilnosti po Evropi za osebe, udeležene v začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter v nadaljnjem usposabljanju, tako da bi se število praks v podjetjih povišalo na najmanj 80.000 na leto do konca programa Vseživljenjsko učenje;
- b) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega sodelovanja med institucijami ali organizacijami, ki zagotavljajo izobraževalne možnosti, podjetji, socialnimi partnerji in drugimi ustreznimi organi v Evropi;
- c) omogočanje razvoja inovativnih praks na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, razen na terciarni ravni, ter njihov prenos, vključno s prenosom iz ene sodelujoče države v ostale;
- d) izboljšanje preglednosti in priznanje kvalifikacij ter sposobnosti, vključno s tistimi, pridobljenimi z neformalnim izobraževanjem in učenjem ter priložnostnim učenjem.
- e) spodbujanje učenja živih tujih jezikov;
- f) podpora razvijanju inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT.

Prednostne naloge za dejavnosti programa Leonardo da Vinci⁵⁹

3.1 Mobilnost in partnerstva

Pri mobilnosti oseb za namen poklicnega usposabljanja in strokovnih delavcev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju je velik poudarek na kakovosti organizacije mobilnosti, vključno s pedagoškimi, jezikovnimi in kulturnimi pripravami ter dogovori za bivanje v tujini na podlagi načel, določenih v Evropski listini kakovosti za mobilnost. Spodbujata se razvoj in izvajanje elementov sistema ECVET (opis, ocenjevanje in priznavanje učnih rezultatov) ter usmerjanje in trajnost, da se izboljša učinek izkušnje z mobilnostjo. Na podlagi pripravljanih ukrepov na področju mobilnosti za vajence je bilo sklenjeno, da se tej ciljni skupini nameni posebna pozornost v programu Leonardo da Vinci. Poudarjena je pomembna vloga pristojnih

⁵⁹ Opozoriti je treba, da se lahko nacionalni organi v okviru dejavnosti mobilnosti v okviru programa Leonardo da Vinci odločijo za nekatere dodatne nacionalne prednostne naloge, kot so predmetna področja, ciljne države itd. Te prednostne naloge morajo biti skladne z evropskimi prednostnimi nalogami iz tega dokumenta in dogovorjene s Komisijo. Javnost bo o njih obveščena prek posebnih nacionalnih razpisov ali spletnih strani nacionalnih agencij.

posredniških organov⁶⁰ v teh projektih zaradi zagotavljanja kakovosti ter sodelovanja malih in srednjih podjetij.

Ta ukrep vključuje mobilnost z namenom učenja/usposabljanja naslednjih ciljnih skupin:

- (1) udeležencev začetnega poklicnega usposabljanja:
 - A. vajencev in udeležencev v začetnem poklicnem izobraževanju na podlagi alternativnega učenja ali z usposabljanjem na delovnem mestu v podjetjih⁶¹
 - B. udeležencev usposabljanja v začetnem poklicnem usposabljanju, ki ga izvajajo šole;
- (2) oseb na trgu dela v **nadaljnem poklicnem usposabljanju**;
- (3) **mobilnost** strokovnih delavcev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

Za spodbujanje kakovosti in povečanje obsega mobilnosti udeležencev v osnovnem poklicnem usposabljanju se bodo spodbujali predlogi **konzorcijev mobilnosti Leonardo da Vinci**.

Konzorcije bodo načeloma sestavljale skupine ponudnikov PIU v državi pošiljateljici, ki bodo sodelovale z ustreznimi partnerji za pošiljanje učencev v tujino. Partnerji konzorcijev lahko vključujejo šole PIU, podjetja, sektorska združenja, regionalne in lokalne organe ter gospodarske in obrtne zbornice.

Ker partnerstva Comenius zadevajo sodelovanje med šolami, se morajo partnerski projekti programa Leonardo da Vinci osredotočati na sodelovanje med poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter delovnim okoljem in vključevati partnerje obeh strani.

3.2 Večstranski projekti – prenos inovacij (TOI)

Program Leonardo da Vinci vključuje dve vrsti večstranskih projektov:

- večstranske projekte za prenos inovacij (decentralizirano upravljanje);
- večstranske projekte za razvoj inovacij (centralizirano upravljanje).

Razlika med področji uporabe teh vrst projektov je podrobneje opisana v Vodniku po programu Vseživljenjsko učenje⁶².

Izboljšanje ravni kompetenc ogroženih skupin⁶³ in zagotavljanje enakih možnosti se štejeta za horizontalni prednostni nalogi v vseh večstranskih projektih programa Leonardo da Vinci in vseh prednostnih nalogah.

⁶⁰ Pristojni posredniški organi so vse javne ali delno javne organizacije in interesne skupine, katerih naloga je podpiranje podjetniškega sektorja ali sektorja usposabljanja pri izvajanju izobraževanja in usposabljanja, na primer obrtne zbornice, gospodarske zbornice, podjetniška predstavništva/združenja, sindikati in zavodi za zaposlovanje.

⁶¹ Vajeništvo, kot ga je opredelila država za namene programa. Vključuje lahko tudi odrasle v vajeniških programih. Več podrobnosti je na voljo na nacionalni spletni strani zadevne države.

⁶² Glej opombo 20.

⁶³ Ogrožene skupine so skupine s posebnimi težavami na trgu dela, kot so osebe, ki so zgodaj opustile šolanje, nizko kvalificirani delavci, invalidne osebe, priseljenci in osebe iz migrantskih družin ter etnične manjšine, vključno z Romi.

Pri vseh večstranskih projektih programa Leonardo da Vinci se spodbuja uporaba **IKT in metod e-učenja, poklicno usmerjeno učenje jezikov ter poučevanje nejezikovnih predmetov v tujem jeziku.**

3.2.1 Spodbujanje sodelovanja med PIU in delovnim okoljem

V okviru te prednostne naloge morajo projekti podpirati tesne povezave s poklicnim življenjem, da bi se PIU bolje odzivalo na potrebe trga dela in bilo bolj spodbudno za vključujočo rast. Projekti si morajo prizadevati za izboljšanje ugotavljanja in predvidevanja potreb po spretnostih in kompetencah v posameznih sektorjih ter njihovo vključevanje v izvajanje PIU. Pri tem se predvideva tudi spodbujanje povezovanja učenja in dela. Ta prednostna naloga mora podpreti izvajanje Programa za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta⁶⁴ ob upoštevanju izzivov, kot so okoljske in demografske spremembe ter z njimi povezane naraščajoče potrebe po delovnih mestih na teh območjih, na primer tako imenovana „zelena delovna mesta“ ali „bela delovna mesta“ (zdravstveno in socialno varstvo).

Predlogi morajo zajemati eno od naslednjih področij dejavnosti:

- spodbujanje vključevanja različnih zainteresiranih strani v prizadevanje za boljše odzivanje PIU in sistemov kvalifikacij na potrebe trga dela ob upoštevanju sistemskih sprememb, kot sta premik k učnim rezultatom in sistemom na podlagi kompetenc;
- preskušanje in prenos v prakso skupnih metod in sistemov za predvidevanje potreb po spretnostih, pri čemer se obravnavata oba vidika določanja potreb po spretnostih in primerno izvajanje v PIU, tj. na sektorski ravni, ter vključevanje gospodarskih družb/sektorskih organizacij/socialnih partnerjev v PIU;
- pospeševanje vključevanja poklicnega življenja v PIU, ki temelji na zavodih, s spodbujanjem več dejavnosti v programih PIU, povezanih z delom, vključno z inovativnimi modeli delovnih izkušenj, opazovanjem pri delu, učenjem na delovnem mestu in vajeništvom;
- preskušanje inovativnih metod in sistemov, ki obravnavajo vprašanje zgodnjega opuščanja šolanja v začetnem PIU, in njihov prenos v prakso.

3.2.2 Podpiranje začetnega in nadaljevalnega usposabljanja učiteljev, vodij usposabljanja in mentorjev PIU ter vodij zavodov PIU

Ta prednostna naloga obravnava potrebo po razvoju spretnosti in kompetenc učiteljev, vodij usposabljanja in mentorjev PIU ter vodij šol/zavodov in svetovalcev, da bi lažje obvladovali prihodnje izzive. Projekti v okviru te prednostne naloge morajo spodbujati prenos inovacij na področjih, ki zadevajo:

- vlogo strokovnjakov PIU kot odgovor na sistematične spremembe, kot je premik k učnim rezultatom in sistemom, ki temeljijo na kompetencah, ter vedno večje poudarjanje potrjevanja predhodnega neformalnega in priložnostnega učenja;
- krepitev povezave med strokovnjaki PIU in poklicnim življenjem (podjetji, poklicnimi sektorji itd.), razvoj njihovih kapacitet za delovno mesto in poklicnega svetovanja za posameznike⁶⁵;
- njihove pedagoške spretnosti in njihovo sodelovanje pri razvoju učnih načrtov;
- pridobivanje kompetenc, ki bodo strokovnjakom PIU omogočale poučevanje medpredmetnih kompetenc, npr. tistih iz Priporočila o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje iz leta 2006.

⁶⁴ Glej opombo 5.

⁶⁵ V zvezi s tem je zelo uporabno omrežje Euroguidance: <http://www.euroguidance.net>.

3.2.3 Spodbujanje pridobivanja ključnih kompetenc v PIU

Pridobivanje ključnih kompetenc⁶⁶ je v PIU zelo pomembno, ker imajo nekateri učenci in udeleženci poklicnega izobraževanja premalo temeljnih spretnosti in kompetenc, ki so potrebne za uspešno spremljanje in dokončanje usposabljanja. Poleg tega so ključne kompetence pomembne za spodbujanje individualnih izobraževalnih poti po PIU, izboljšanje prepustnosti v izobraževalnem sistemu in pospeševanje prehodnih obdobj (od PIU na trg dela ali ponovno vključevanje na trg dela po brezposelnosti). Nekatere ključne kompetence prispevajo k privlačnosti PIU.

Projekti morajo spodbujati eno od naslednjih področij:

- razvoj konceptov za pridobivanje ključnih kompetenc v začetnem poklicnem usposabljanju, zlasti digitalnih in tehničnih kompetenc, podjetništva, tujih jezikov (poklicno usmerjeno učenje jezikov in poučevanje nejezikovnih predmetov v tujem jeziku), kompetenc za življenje in delo v vedno bolj raznovrstni družbi ter pripravljenosti na aktivno državljanstvo;
- razvoj praks za pridobivanje ključnih kompetenc v nadaljnjem poklicnem usposabljanju;
- razvoj pristopov za podporo učenja tujih jezikov v začetnem PIU, prilagojenih potrebam in možnostim učencev in udeležencev usposabljanja.

3.2.4 Sistem ECVET za preglednost in priznavanje učnih rezultatov in kvalifikacij

Projekti v okviru te prednostne naloge morajo pripraviti, organizirati in zagotoviti **prenos metod**, smernic in ustreznih orodij, ki se osredotočajo na izvajanje in uporabo načel sistema ECVET, za namene mobilnosti in/ali vseživljenjskega učenja. To vključuje instrumente, postopke in metode za:

- oblikovanje kvalifikacij, izraženih v enotah učnih rezultatov;
- razvoj in prenos enot učnih rezultatov, ki obravnavajo mednarodne delovne spretnosti; pri tem je treba posebej izpostaviti prenos in vključevanje teh enot v priznane kvalifikacije v začetnem in nadaljevalnem usposabljanju ter kvalifikacije za strokovnjake v PIU;
- dodeljevanje točk sistema ECVET enotam in kvalifikacijam;
- ustrezne postopke za ocenjevanje, prenos, potrjevanje in zbiranje učnih rezultatov, doseženih v formalnih, neformalnih in priložnostnih okoljih;
- razvoj operativnih partnerstev, vključno z modeli za memorandum o soglasju, učnimi pogodbami in osebnimi prepisi.

Predlogi morajo obravnavati **vsa** naslednja področja:

- praktične procese prenosa, ki naj bi zainteresiranim stranem PIU olajšali razumevanje in uporabo sistema ECVET;
- praktične rešitve z namenom olajšanja razvoja inovativnih praks v PIU z uporabo sistema ECVET in njihovega prenosa, vključno z mobilnostjo in potrjevanjem neformalnega in priložnostnega učenja;
- razvoj in razširjanje strategij in pristopov oblikovalcev politike, učiteljev in odgovornih za kvalifikacije, ki jih je mogoče ponoviti na evropski ravni in prenesti;
- zagotavljanje dostopnih informacij in podpiranje virov, pri čemer se zagotovi obravnavanje organizacijskih in tehničnih vprašanj ter vprašanj glede kakovosti, ki so

⁶⁶ Glej opombo 15.

povezana s sistemom ECVET, z namenom izmenjave vsebine in enostavnega dostopa do nje na evropski ravni.

3.2.5 Izboljšanje sistemov zagotavljanja kakovosti v PIU

Projekti v okviru te prednostne naloge morajo prispevati k uporabi nekdanjih projektov za razvoj inovacij, drugih projektov, ki so prejeli donacijo v okviru programa Leonardo da Vinci, ali katerega koli inovativnega pristopa na področju zagotavljanja kakovosti v PIU, da se pripravi, organizira in zagotovi prenos smernic, orodij in izdelkov, ki se osredotočajo na izvajanje in uporabo evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti (EQAVET). To vključuje instrumente, postopke in metode za:

- oblikovanje nacionalnega pristopa za izboljšanje kakovosti sistemov PIU in razvoj uporabe evropskega referenčnega okvira zagotavljanja kakovosti;
- uporabo samoocenjevanja in medsebojnega pregledovanja v procesu zagotavljanja kakovosti;
- razvoj uporabe kazalnikov iz Priloge 2 k Priporočilu o vzpostavitvi evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti⁶⁷.

Predlogi morajo obravnavati **eno** od naslednjih področij:

- prenos, uporabo in razširjanje rezultatov dela nekdanjega projekta ENQAVET, predvsem rezultatov tematskih skupin, zlasti tistih za razvoj smernic za podporo zagotavljanja kakovosti v PIU in rezultatov skupine o kazalnikih;
- prenos in uporabo rezultatov nekdanjega projekta o izvajanju skupnega okvira za zagotavljanje kakovosti z medsebojnim pregledovanjem za zagotavljanje kakovosti v PIU⁶⁸;
- prenos in uporabo inovativnih in ustreznih gradiv, pripravljenih v okviru projektov programa Leonardo da Vinci na področju zagotavljanja kakovosti v PIU;
- posodobitev rezultatov nekdanjih ustreznih, pomembnih in inovativnih projektov v zvezi z izvajanjem skupnega okvira za zagotavljanje kakovosti, da bi se prilagodili evropskemu referenčnemu okviru za zagotavljanje kakovosti.

V vseh primerih mora biti nov koordinator projekta v stiku s sedanjim omrežjem za zagotavljanje kakovosti v PIU in spremljati njegovo zadnje delo, da se ohrani skladnost z ukrepi na evropski ravni.

3.2.6 Strategije za zmanjšanje števila tistih, ki zgodaj opustijo osnovno poklicno izobraževanje in usposabljanje (oPIU)

Projekti v okviru te prednostne naloge bodo obravnavali tiste, ki zgodaj opustijo osnovno poklicno izobraževanje in usposabljanje (oPIU). Polovica srednješolskih dijakov se izobražuje v okviru oPIU, zato je opis v oPIU del širšega vprašanja zgodnjega opuščanja šolanja. Precejšnje število dijakov oPIU ne konča začetelega programa usposabljanja. Razmere po Evropi se razlikujejo, zato je dovolj prostora za izmenjavo izkušenj na tem področju in

⁶⁷ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o vzpostavitvi evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (2009/C 155/1): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:SL:PDF>.

⁶⁸ http://www.peer-review-education.net/index.php?class=Calimero_Webpage&id=14762.

prilagajanje rešitev različnim kontekstom, od „dualnega sistema“ in programov, podobnih vajeništvu, do sistemov oPIU v šolskem razredu.

Predlogi morajo obravnavati vsaj eno od naslednjih področij:

- opredeliti ter prenesti strategije in metode učenja, ki bodo pomagale učencem, izpostavljenim tveganju zgodnjega opuščanja oPIU, da ohranijo motivacijo in zaključijo šolanje;
- opredeliti in prenesti dobre prakse, ki zagotavljajo zaključek srednješolskega izobraževanja v okviru oPIU;
- opredeliti in razvijati načine za podporo in motivacijo učencev v oPIU, izpostavljenim tveganju zgodnjega opuščanja šolanja, vključno z učenci iz migrantskih ali romskih družin, da uresničijo svoje izobraževalne možnosti.

3.3 Večstranski projekti – razvoj inovacij

Glej splošne informacije v uvodnem delu oddelka 3.2.

3.3.1 Izvajanje sistema ECVET za preglednost in priznavanje učnih rezultatov in kvalifikacij

Projekti v okviru te prednostne naloge so namenjeni podpori **razvoja** nacionalnih in sektorskih kvalifikacij in/ali sistemov kvalifikacij z vključitvijo sistema ECVET v skladu s priporočilom Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema ECVET⁶⁹. Podpirati morajo tudi preskušanje in izvajanje sistema ECVET v skladu s priporočilom Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema ECVET ter obravnavati **vs**a naslednja področja:

- načrtovanje in uporabo operativnih in prenosljivih metod in smernic za oblikovanje kvalifikacij, izraženih v enotah učnih rezultatov, z dodeljevanjem točk sistema ECVET na podlagi njegovih tehničnih specifikacij;
- preskušanje sektorskih ali medsektorskih kvalifikacij, ki temeljijo na enotah učnih rezultatov, z ustreznimi postopki za ocenjevanje, prenos, potrjevanje in zbiranje učnih rezultatov, doseženih v formalnih, neformalnih in priložnostnih okoljih;
- načrtovanje in preskušanje standardov kakovosti za uporabo sistema ECVET za nacionalne, sektorske ali medsektorske kvalifikacije.

Poleg navedenih dejavnosti morajo projekti vključevati tudi:

- načrtovanje programov PIU s prilagodljivimi instrumenti za potrjevanje, prenos in priznavanje učnih rezultatov ob uporabi načel ECVET;
- razvoj konceptov za združitev sistemov ECVET in ECTS ter okrepitev njune združljivosti na podlagi pristopa učnih rezultatov.

⁶⁹ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o vzpostavitvi Evropskega sistema prenašanja kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET) (2009/C 155/02): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:SL:PDF>.

3.3.2 Izboljšanje sistemov zagotavljanja kakovosti v PIU

Projekti v okviru te prednostne naloge so namenjeni podpori uporabe in razvoja evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti (EQAVET)⁷⁰, da bi se dodatno izboljšali in razvili sistemi PIU ter spodbudila kultura izboljšanja kakovosti in inovacij na vseh ravneh. Projekti morajo podpreti **enega** od naslednjih ciljev:

- načrtovanje nacionalnih pristopov, ki so usmerjeni v izboljšanje sistemov za zagotavljanje kakovosti na nacionalni ravni in čim boljše izkoriščanje okvira, predvsem načrtovanje smernic in akcijskih načrtov za izvajanje;
- razvoj pridobivanja podatkov za kazalnike iz Priloge 2 k Priporočilu o vzpostavitvi evropskega referenčnega okvira zagotavljanja kakovosti;
- razvoj trajnostnih in prenosljivih, operativnih in konkretnih instrumentov, ki temeljijo na evropskem referenčnem okviru zagotavljanja kakovosti;
- oblikovanje konkretnih navodil/smernic v zvezi z okvirom, ki bi jih uporabljali udeleženci PIU, predvsem izvajalci usposabljanja;
- razvoj in preskušanje procesov zagotavljanja kakovosti v začetnem in nadaljnjem poklicnem izobraževanju in usposabljanju na podlagi okvira.

3.3.3 Koalicije sektorskih spretnosti

Koalicije sektorskih spretnosti morajo obravnavati izzive neskladnosti poklicnih spretnosti s potrebami in njihovo pomanjkanje v določenih gospodarskih sektorjih. Projekti v okviru te prednostne naloge morajo združevati organe s strokovnimi znanji iz posameznega sektorja iz treh dopolnjujočih se področij: okolja poklicnega izobraževanja in usposabljanja (npr. ponudniki PIU, organi za predvidevanje potreb po spretnostih, predstavniki socialnih partnerjev, ustrezni javni organi, organi za podeljevanje), trga dela in oblikovalce politike PIU. Jedro koalicije sektorskih spretnosti je učinkovito sodelovanje med organi, ki skupaj izpolnjujejo te tri funkcije.

Koalicije morajo razvijati prilagojene, posodobljene ali nove učne načrte, prilagojene sektorju, programe PIU in morda kvalifikacije. Razvijajo lahko tudi inovativne načine za izvajanje PIU glede na razvoj potreb po spretnostih. Rezultate je treba učinkovito razširjati storitvam usmerjanja, predstavnikom sektorskih organizacij ali podjetjem ter ustreznim nacionalnim, regionalnim in lokalnim organom. Koalicije sektorskih spretnosti morajo upoštevati tudi razvoj ustreznih evropskih orodij in načel preglednosti, kot so ECVET za prenašanje kreditnih točk in EQAVET za zagotavljanje kakovosti.

Dejavnosti koalicije morajo vključevati čim več od spodaj naštetih dejavnosti:

1. opredelitev potreb po spretnostih v sektorju, ki temelji na dokazih, ali opredelitev osrednjega evropskega poklicnega profila v sektorju, z uporabo obstoječih študij in analiz ali po potrebi opravljanje novih raziskav;
2. skupna zasnova učnega načrta. Dejavnosti za vključevanje sektorskih spretnosti ali poklicnega profila v zasnovo učnega načrta, programi PIU in morda standardi kvalifikacij, ob upoštevanju pristopa učnih rezultatov (npr. EQF, ECVET...) ali načela zagotavljanja kakovosti (npr. EQAVET);
3. skupno izvajanje učnega načrta med partnerji, kar lahko vključuje izvajanje inovativnih

⁷⁰ Evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti je referenčni sistem, katerega cilj je pomagati državam članicam in sodelujočim državam pri razvijanju, izboljšanju, spremljanju in ocenjevanju njihovih sistemov in praks na podlagi skupnih načel in meril: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqavet_en.htm.

metod (npr. učenje ob delu, razvoj novih storitev, izdelkov in prototipov s potencialom za trženje);

4. dejavnosti razširjanja, na primer v obstoječih evropskih, nacionalnih in regionalnih mrežah in platformah šol PIU, podjetij, poslovnih organizacij, organizacij za usmerjanje ter na spletnih platformah in v drugih primernih medijih.

3.4 Omrežja

3.4.1 Razvoj in prenos strategij za mobilnost v PIU

Omrežja bodo podprla sodelovanje med regionalnimi/lokalnimi organi in/ali pristojnimi organi in/ali poslovnim svetom na področju povečanja mobilnosti v PIU, vključno za vaje. Za zagotovitev kakovostnih praks v podjetjih, podporo iskanju partnerjev in spodbujanje sodelovanja malih in srednjih podjetij v shemah mobilnosti je treba ustanoviti trajnostne strukture sodelovanja med pristojnimi organizacijami. Omrežja se morajo osredotočiti na opredeljevanje, spodbujanje in razširjanje zamisli, strategij in struktur na področju učne mobilnosti, ne le v omrežju, temveč tudi zunanjim zainteresiranim stranem.

Za zagotovitev široke prepoznavnosti in vpliva morajo omrežja povezovati veliko ustreznih zainteresiranih strani in držav.

4. GRUNDTVIG – IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Ozadje politike

Cilj programa Grundtvig je odzivanje na dvojni izziv, in sicer na eni strani izobraževanja velikega števila odraslih, ki so zgodaj opustili šolanje (ali ki nikoli niso imeli možnosti za pridobitev šolske izobrazbe, kot na primer številni priseljenci), in na drugi strani izobraževanja starajočega se prebivalstva. Izobraževanje odraslih pomaga obravnavati te izzive z omogočanjem izboljšanja in posodobitve znanja in kompetenc obeh kategorij posameznikov.

Izobraževanje odraslih je bistveni del vseživljenjskega učenja. Sodelovanje odraslih v procesu izobraževanja in usposabljanja ni le omejeno, temveč tudi neuravnoteženo. Za tiste z najnižjo izobrazbo je najmanj verjetno, da bodo sodelovali v procesu učenja. Države članice so se dogovorile, da bodo ciljno stopnjo sodelovanja odraslih v vseživljenjskem učenju do leta 2020 dvignile na 15 %. Kot pa kažejo podatki iz raziskave o delovni sili⁷¹, ki se uporabljajo za spremljanje te ciljne stopnje, se je povprečna stopnja od leta 2005 znižala in je leta 2010 znašala 9,1 %, pri čemer so bile med državami velike razlike, in sicer so stopnje znašale od 1,4 % do 32 %.

Za obravnavanje teh vprašanj in drugih izzivov, s katerimi se sooča Evropa, kot so demografske spremembe, hiter razvoj v drugih regijah sveta in revščina v povezavi z družbeno izključenostjo, je Komisija leta 2006 objavila sporočilo „Izobraževanje odraslih: Za

⁷¹ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>.

učenje ni nikoli prepozno⁷². To sporočilo poudarja pomen izobraževanja odraslih pri podpori zaposljivosti odraslih, njihove mobilnosti na trgu dela in njihovega pridobivanja ključnih kompetenc ter hkrati spodbuja socialno vključujoč trg dela in družbo. V sedanjih razmerah počasnega okrevanja po recesiji je vsebina tega sporočila pomembnejša kot kdaj koli.

Temu sporočilu je sledil Akcijski načrt za izobraževanje odraslih za obdobje 2007–2010⁷³ „Za učenje je vedno pravi čas“, ki določa, kako lahko države članice in druge zainteresirane strani ob podpori na evropski ravni razvijejo uspešne in učinkovite sisteme učenja odraslih. Resolucija Sveta o prenovljenem evropskem programu za izobraževanje odraslih⁷⁴ krepi in dodatno razvija politiko Komisije v zvezi z izobraževanjem odraslih ter njen poudarek na nizkokvalificiranih delavcih in ponovnih priložnostih, v skladu s strateškimi cilji ET 2020 in kot prispevek k strategiji Evropa 2020, ter cilj doseganja pametne in trajnostne rasti, ki prispeva h koheziji v Evropi po recesiji.

Odločilno je povečati sodelovanje v procesu izobraževanja odraslih in ga pravičneje porazdeliti. Spodbujati je treba kulturo kakovosti ter posebno pozornost namenjati udeležencem učenja, strokovnemu razvoju osebja in posredovanju znanja ponudnikov. Izvajanje sistemov za priznavanje in potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja je bistveno za pomoč pri motivaciji odraslih. Poleg tega je treba izboljšati kakovost in primerljivost podatkov o izobraževanju odraslih kot podlago za prihodnje oblikovanje politike. Izboljšanje kakovosti in spodbujanje enakosti v izobraževanju in usposabljanju sta prednostni nalogi strateškega okvira ET 2020⁷⁵.

Posebni in operativni cilji programa Grundtvig

Posebna cilja programa Grundtvig iz člena 29(1) Sklepa o programu sta:

- a) odzivanje na izzive izobraževanja starajočega se prebivalstva v Evropi;
- b) pomoč odraslim pri iskanju poti do izboljšanja znanja in kompetenc.

Operativni cilji programa Grundtvig iz člena 29(2) Sklepa o programu so:

- a) izboljšanje kakovosti in dostopnosti mobilnosti po Evropi za osebe, ki se udeležujejo izobraževanja odraslih, in povečanje njenega obsega, tako da bi bilo do leta 2013 mobilnih najmanj 7 000 posameznikov letno;
- b) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega sodelovanja med organizacijami, ki so del izobraževanja odraslih v Evropi;
- c) pomoč osebam iz ranljivih družbenih skupin in obrobni družbenih okolij, zlasti starejšim osebam in tistim, ki so zapustili izobraževanje brez osnovnih kvalifikacij, da dobijo druge možnosti dostopa do izobraževanja odraslih;
- d) spodbujanje razvoja inovativnih praks v izobraževanju odraslih in njihovega prenosa, med drugim iz sodelujoče države v druge;
- e) podpiranje razvijanja inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT;
- f) izboljšanje pedagoških pristopov in upravljanje organizacij za izobraževanje odraslih.

⁷² COM(2006) 614 final: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/com/2006/com2006_0614sl01.pdf.

⁷³ COM(2007) 558 final: http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_sl.pdf.

⁷⁴ Resolucija Sveta o prenovljenem evropskem programu za izobraževanje odraslih (2011/C 372/01): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0001:0006:SL:PDF>.

⁷⁵ Glej opombo 7.

Prednostne naloge za ukrepe programa Grundtvig

4.1 Mobilnost in partnerstva

Pri decentraliziranih ukrepih programa Grundtvig, tj. mobilnost (stalno strokovno izpopolnjevanje za osebje, obiski in izmenjave, delo asistenta, delavnice, projekti za starejše prostovoljce in pripravljalni obiski) ter partnerstva za učenje, ni formalnih prednostnih tem. Prijaviteljem se priporoča, naj na spletišču nacionalne agencije v svoji državi preverijo, ali so na voljo nacionalne prednostne teme ali druga nacionalna pravila v zvezi s temi ukrepi.

Partnerstva za učenje so opredeljena kot partnerstva za krepitev evropske razsežnosti in izboljšanje kakovosti organizacij za učenje odraslih s sodelovanjem med državami. Mobilnost odraslih udeležencev učenja se podpira v okviru partnerstev za učenje, delavnic programa Grundtvig in projektov za starejše prostovoljce za priložnostno učenje. Mobilnost osebja za učenje odraslih, kot je opredeljena v delu II Vodnika po programu Vseživljenjsko učenje, se podpira v okviru partnerstev za učenje ter v obliki posameznih dotacij za sodelovanje pri stalnem strokovnem izpopolnjevanju ali za izvajanje obiskov in izmenjav ter opravljanje dela asistenta.

4.2 Večstranski projekti

Pri večstranskih projektih se bodo podprli **projekti, pri katerih se izmenjujejo izkušnje in dobre prakse ter ki ustvarjajo dejanske rezultate in učinke, primerne za razširjanje (metode, orodja, gradivo, programe)**, s čimer se razvijajo inovacije in/ali razširjajo inovacije in dobre prakse z morebitnim velikim učinkom. Posebna pozornost bo namenjena projektom, katerih rezultati naj bi vključevali organizacijo stalnega strokovnega izpopolnjevanja za zaposlene v izobraževanju odraslih.

Predlogi, poslani za posamezne spodnje ukrepe, morajo vključevati način, na katerega se bo prispevalo k uporabi, prilagoditvi in preskušanju (pri posameznih primerih učenja odraslih) ustreznih orodij ali pristopov k politiki, ki so bili razviti ali se razvijajo v okviru sodelovanja pri politiki na evropski ravni. Ti vključujejo evropska/nacionalna ogrodja kvalifikacij⁷⁶, Evropske smernice za validacijo neformalnega in priložnostnega učenja⁷⁷, evropski okvir ključnih kompetenc⁷⁸, Europass⁷⁹, ECVET⁸⁰, EQARF⁸¹ ter ključne kompetence za poklicne strokovnjake za učenje odraslih, opredeljene v nedavni študiji, opravljeni za Evropsko komisijo kot del Akcijskega načrta za izobraževanje odraslih⁸² itd.

⁷⁶ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (2008/C 111): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:SL:PDF>.

⁷⁷ <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/5059.aspx>.

⁷⁸ Glej opombo 15.

⁷⁹ Odločba št. 2241/2004/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 2004 o enotnem okviru Skupnosti za preglednost kvalifikacij in usposobljenosti (Europass) (2004/L 390/6): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:390:0006:0020:SL:PDF>.

⁸⁰ Glej opombo 71.

⁸¹ Glej opombo 69.

⁸² Glej opombo 77.

4.2.1 Pridobivanje ključnih kompetenc z izobraževanjem odraslih

Pri tej prednostni nalogi je treba pozornost nameniti temeljnim spretnostim kot podlagi za pridobivanje širših medpredmetnih ključnih kompetenc ter posodabljanje in poglobljanje kompetenc skozi življenje. Projekti se bo osredotočali na naslednje vidike:

- širjenje dostopa do temeljnih spretnosti, kot so pismenost, sporazumevanje v tujih jezikih, matematične kompetence, osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji, digitalna pismenost ter državljanske in podjetniške kompetence;
- spodbujanje novih oblik pismenosti za lažje aktivno sodelovanje v sodobni družbi, npr. ekonomska in finančna pismenost, kulturna, politična in okoljska osveščenost, učenje za zdravo življenje ter potrošniška in medijska osveščenost in pismenost;
- zagotavljanje kakovostne ponovne priložnosti za izobraževanje in usposabljanje za mlajše odrasle in odrasle, vključno z migranti, ki morajo izboljšati svoje temeljne spretnosti; razvoj inovativnih pristopov k poučevanju in učenju jezikov države gostiteljice za priseljence;
- priznavanje spretnosti, pridobljenih s prostovoljnim delom, dejavnostmi lokalnih skupnosti in dejavnostmi, povezanimi z družino;
- uporabo delovnega mesta kot okolja za pridobivanje ključnih kompetenc in razvoj inovativnih vidikov za nadgradnjo splošne ravni izobrazbe osebja podjetij (npr. njihovo pismenost in računske spretnosti), ločeno od njihovih posebnih poklicnih kompetenc;
- izboljšanje ocene ključnih kompetenc na podlagi učnih rezultatov ter vključevanje validacije neformalnega in priložnostnega učenja za manj izkušene in nizko kvalificirane posameznike;
- oceno vpliva nacionalnih ogroditelj kvalifikacij na povečanje dostopa odraslih do možnosti za izobraževanje.

4.2.2 Vloga izobraževanja odraslih pri krepitvi socialne vključenosti in enakosti spolov

- Povečanje privlačnosti učenja odraslih in izboljšanje dostopa do njega, zlasti za manj izkušene odrasle, zapostavljene in marginalizirane državljane, priseljence in Rome. Projekti se morajo osredotočati na naslednje vidike:
 - motiviranje posameznih udeležencev učenja, ki so v vseživljenjskem učenju slabše zastopani, za zanimanje za učenje, vključno s storitvami usmerjanja, strategijami zagotavljanja storitev za širši krog uporabnikov, kampanjami ozaveščanja, validacijo neformalnega in priložnostnega učenja, ustreznimi pristopi k poučevanju in učenju ter partnerstvu s podjetji;
 - uporabo IKT, učenja na daljavo, e-učenja in medijev za razširitev dostopa do učenja odraslih;
 - razvoj pristopov alternativnega učenja za vključevanje ali ponovno vključevanje marginaliziranih in zapostavljenih državljanov v družbo in na trg dela.
- Spodbujanje enakosti spolov pri učenju odraslih, predvsem z razvojem privlačnih metod za spodbujanje večje udeležbe moških na področjih učenja odraslih, kjer so ti v manjšini.

4.2.3 Ustvarjalnost in inovacije, vključno z medgeneracijskim učenjem; učenje za starejše državljane; družinsko učenje

Projekti se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočati na vidike, kot so:

- zagotavljanje spretnosti starejšim državljanom, ki jih potrebujejo za spopadanje s spremembami in za nadaljnje dejavno življenje v družbi;

- razvoj inovativnih pristopov k medgeneracijskemu in družinskemu učenju ter krepitev prispevka starejših k učenju drugih, vključno z mlajšimi odraslimi;
- poudarek na vlogi kulturnih organizacij (muzeji, knjižnice itd.) in novih medijev pri razvoju inovativnih modelov v ustvarjalnem okolju.

4.2.4 Zagotavljanje kakovosti učenja odraslih, vključno s strokovnim razvojem osebja

Projekti se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočati na vidike, kot so:

- analiziranje učinkovitih načinov financiranja učenja odraslih ter stroškov in koristi od zagotavljanja učenja odraslih (ter koristi vlaganja vanj);
- izboljšanje zagotavljanja kakovosti storitev in zavodov, vključno z ugotavljanjem, kako se lahko Evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti PIU⁸³ uporablja v izobraževanju odraslih, izboljšanju vodenja ter razvoju standardov in akreditaciji ponudnikov storitev;
- razvoj kompetenc in poklicnih poti učiteljev, vodij usposabljanja in drugega osebja, na primer z začetnim izobraževanjem ali stalnim strokovnim izpopolnjevanjem in razvijanjem ustreznih kvalifikacij, izboljšanjem sistemov validacije in certificiranja ter uporabo okvira ključnih kompetenc za osebje za učenje odraslih⁸⁴;
- razvoj inovativnih evropskih programov za stalno strokovno izpopolnjevanje in neformalnih pristopov k razvoju osebja, kot so izobraževalni obiski na delovnem mestu.

4.3 Omrežja

4.3.1 Spodbujanje socialne in ekonomske kohezije z boljšimi možnostmi za učenje odraslih

Pri tej prednostni nalogi se morajo omrežja, ki jih je treba ustvariti, osredotočati na teme in ciljne skupine, ki so posebej pomembne za spodbujanje socialne kohezije in vključenosti, kot so:

- izboljšanje nudenja možnosti za učenje v zaporih in spodbujanje vloge izobraževanja odraslih v okviru strategij za ponovno vključevanje zapornikov in nekdanjih prestopnikov v družbo;
- razvoj strategij za obravnavanje vrzeli pri učenju jezikov v izobraževanju odraslih, kjer je zagotavljanje znanja zdaj nezadostno;
- razvoj izobraževanja odraslih s posebnimi potrebami in strategije za vključevanje invalidov v učenje odraslih;
- transnacionalno povezovanje regionalnih partnerstev, učečih se mesta ali regij itd. s pomembno razsežnostjo učenja odraslih.

Takšna omrežja morajo vključevati tudi osebe, katerih delovanje presega področje izobraževanja in imajo strokovno znanje z ustreznega področja socialne politike.

⁸³ Glej opombo 69.

⁸⁴ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/adult_en.htm.

POGLAVJE 2 – PREČNI PROGRAM

Ozadje politike

Prečni program podpira izvajanje prečnih vidikov evropske politike izobraževanja in usposabljanja, kot je določeno v strateškem okviru ET 2020⁸⁵, vključno z uresničevanjem vseživljenjskega učenja z izvajanjem strategij vseživljenjskega učenja ter razvojem ogrodij kvalifikacij in ukrepov za omogočanje bolj prilagodljivih učnih poti.

⁸⁵ Glej opombo 7.

Posebni in operativni cilji prečnega programa

Posebna cilja prečnega programa iz člena 32(1) Sklepa o programu sta:

- a) spodbujanje evropskega sodelovanja na področjih, ki pokrivajo dva ali več področnih podprogramov;
- b) pospeševanje kakovosti in preglednosti sistemov izobraževanja in usposabljanja držav članic.

Operativni cilji prečnega programa iz člena 32(2) Sklepa o programu so:

- a) podpora razvoju politik in sodelovanju na evropski ravni na področju vseživljenjskega učenja, zlasti v kontekstu lizbonskega procesa in delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010, kakor tudi bolonjskega in kopenhagenskega procesa ter njihovih naslednikov;
- b) zagotavljanje zadostne količine primerljivih podatkov, statističnih podatkov in analiz za podlago razvoju politike učenja, kakor tudi spremljanje napredovanja na poti do ciljev in ciljnih vrednosti v zvezi z vseživljenjskim učenjem ter opredelitev področij, ki terjajo posebno pozornost;
- c) spodbujanje učenja jezikov in podpiranje jezikovne raznolikosti v državah članicah;
- d) podpiranje razvijanja inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT;
- e) zagotavljanje primernega priznanja in prikazovanja rezultatov programa vseživljenjskega učenja ter njihovega vključevanja v širšem smislu.

1. KLJUČNA AKTIVNOST 1 – SODELOVANJE PRI POLITIKAH IN INOVACIJAH

Prednostne naloge za ukrepe v okviru ključne aktivnosti 1

1.1 Študijski obiski strokovnjakov za izobraževanje in poklicno usposabljanje ter nosilcev odločanja (mobilnost)

Ta ukrep se osredotoča na spodbujanje kulture vzajemnega učenja, tj. opazovanja, izmenjave in skupnega učenja iz izkušenj v skupnem interesu na ravni EU. Spodbuja razpravo o pomembnih temah ter razvija kakovostne pristope in preglednost sistemov izobraževanja in usposabljanja. Poseben poudarek je na povečanju sodelovanja oblikovalcev politike in nosilcev odločanja.

Prednostne naloge za študijske obiske iz razpisa za leto 2013 bodo v skladu s splošnimi prednostnimi nalogami iz oddelka 3:

1. spodbujanje sodelovanja med okolji izobraževanja, usposabljanja in dela;
2. podpiranje začetnega in nadaljevalnega usposabljanja učiteljev, vodij usposabljanj ter vodij ustanov za izobraževanje in usposabljanje;
3. spodbujanje pridobivanja ključnih kompetenc prek sistema izobraževanja in usposabljanja;

4. spodbujanje socialne vključenosti in enakosti spolov v izobraževanju in usposabljanju, vključno z vključevanjem migrantov;
5. razvoj strategij za vseživljenjsko učenje in mobilnost.

1.2 Večstranski projekti

1.2.1 Podpora za projekte nadnacionalnega sodelovanja za razvoj razširjenih ukrepov vseživljenjskega učenja za vključevanje Romov

Romske skupnosti se srečujejo s težavami v zvezi s pismenostjo, osebami, ki so zgodaj opustile šolanje, jezikovnimi ovirami in pomanjkanjem medkulturnega dialoga, ki se prepletajo s težavami v zvezi z bivalnimi razmerami, zdravstvenim varstvom in zaposlovanjem. Zato je treba zagotoviti večjo podporo za projekte nadnacionalnega sodelovanja za razvoj ukrepov vseživljenjskega učenja za vključevanje Romov ter opredeliti in izmenjati dobro prakso glede skupnih izobraževalnih ukrepov in drugih socialnih/zaposlitvenih pristopov za vključevanje Romov, sočasno pa upoštevati potrebo po večjem posredovanju na področju kulture, jezika in šolstva.

Projekti bi torej morali prispevati k:

- prenosu inovacij v zvezi z uspešnim izvajanjem posredovanja na področju kulture, jezika in šolstva, ob upoštevanju skupnih izobraževalnih in socialnih ukrepov za vključevanje romskih otrok in študentov, zlasti kar zadeva vprašanja jezika in pismenosti;
- prenosu učinkovitih skupnih strategij učenja in politik za povečanje sodelovanja in uspeha romskih študentov.

1.3 Omrežja

Cilj tega ukrepa je ustvariti prečna omrežja, ki spodbujajo vzajemno seznanjenje s politiko ter izmenjavo informacij in dobrih praks pri razvoju in izvajanju inovativnih pristopov na področju vseživljenjskega učenja.

Takšna omrežja morajo povezovati ustrezne udeležence vseh zadevnih sektorjev in ravni oblikovanja politike in njenega izvajanja (nacionalne, regionalne, lokalne) ter zagotavljati forum/platformo za skupni razmislek in evropsko sodelovanje pri opredeljevanju in spodbujanju inovativnosti in najboljših praks.

1.3.1 Spodbujanje strategij vseživljenjskega učenja, vključno s povezavami med različnimi sektorji izobraževanja in usposabljanja

Podpiranje razvoja in izvajanja inovativnih politik vseživljenjskega življenja na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, zlasti spodbujanje možnosti in povezav za vseživljenjsko učenje, ki so usmerjene v udeležence učenja, so prilagodljive in „imajo prihodnost“ ter uporabljajo praktične instrumente za doseganje osebnega razvoja, zaposljivosti in socialne vključenosti državljanov iz vseh skupin in okolij, zlasti z:

- nacionalnimi ogrodji kvalifikacij in sistemi za vrednotenje učenja;

- programi za validacijo predhodnega in izkustvenega učenja (vključno z neformalnim in priložnostnim učenjem);
- dostopnimi storitvami, ki zagotavljajo kakovostno vseživljenjsko usmerjanje in svetovanje;
- drugimi ukrepi, ki naredijo učenje privlačno in podpirajo motivacijo udeležencev učenja (na primer s finančnimi spodbudami in podporo);
- ukrepi za razširitev udeležbe in povečanje enakosti pri pridobivanju izobrazbe z obravnavanjem posebnih potreb družbeno-ekonomsko prikrajšanih skupin in netradicionalnih udeležencev učenja;
- partnerstvi med formalnimi in neformalnimi sektorji izobraževanja in usposabljanja, podjetji, kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji, prostovoljnimi udeleženci ter udeleženci skupnosti na regionalni in lokalni ravni, povezanimi z zaposlovanjem in pobudami socialne vključenosti;
- sodelovanjem med regijami na področju razvoja in izvajanja strategij vseživljenjskega učenja.

1.3.2 Podpora za omrežne dejavnosti za dvig ozaveščenosti o najuspešnejših izkušnjah s socialnim vključevanjem Romov, vključno s kulturnimi, jezikovnimi in socialnimi vidiki

Podpirati je treba nadnacionalne dejavnosti mrežnega povezovanja za dvig ozaveščenosti v romskih skupnostih in zunaj njih o njihovi kulturni dediščini in njihovem položaju, kar zadeva možnosti za izobraževanje in osebni razvoj, ter opredeliti in izmenjati dobre prakse na teh področjih, vključno z izobraževalnimi in socialnimi/zaposlitvenimi vidiki vključevanja Romov.

Omrežja bi torej morala prispevati k:

- povečanju ozaveščenosti in okrepitvi zavezanosti vseh zadevnih akterjev za vključevanje Romov v izobraževanje, usposabljanje in kulturo ter prek njih v povezavi z drugimi ukrepi politike;
- povečanju razširjanja dobre prakse v zvezi z vključevanjem romskih otrok in študentov ter povečanju njihovega šolskega oziroma študijskega uspeha, vključno z vprašanji jezika in pismenosti.

2. KLJUČNA AKTIVNOST 2 – JEZIKI

Ozadje politike

Jezikovne spretnosti so bistvene za krepitev evropskega državljanstva, medkulturnega dialoga in socialne kohezije ter spodbujanje osebnega razvoja. Ustvarjajo možnosti za odkrivanje drugih vrednot, prepričanj in vedenjskih vzorcev. V strateškem okviru ET 2020⁸⁶ je spodbujanje učenja jezikov obravnavano kot prednostna naloga za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja v državah članicah.

Jezikovne spretnosti so bistvene tudi za mobilnost evropskih državljanov in podjetij. Praktične jezikovne in medkulturne spretnosti so ključne za gospodarsko rast in boljša delovna mesta, ker povečujejo zaposljivost in omogočajo učinkovito konkuriranje evropskih podjetij na svetovnem trgu.

Ministri za šolstvo so novembra 2011 sprejeli *Sklepe Sveta o jezikovnih kompetencah za spodbujanje mobilnosti*⁸⁷, v katerih je poudarjen pomen stalne podpore pri učenju jezikov na vseh ravneh izobraževanja, večje izbire jezikov, ki so na voljo, izboljšanja kakovosti in pomena jezikovnih tečajev ter uvajanja novih načinov za učenje jezikov – vse to so področja, na katerih lahko ima evropsko sodelovanje pomembno vlogo.

Spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti je cilj celotnega programa ter zlasti programov Comenius, Erasmus, Grundtvig in Leonardo da Vinci. Ključna aktivnost „Jeziki“ dopolnjuje te sektorske programe z obravnavanjem poučevanja jezikov in potreb po učenju v dveh ali več navedenih sektorjih. Do podpore v okviru programa so upravičeni vsi jeziki.

Prednostne naloge za ukrepe v okviru ključne aktivnosti 2

2.1 Večstranski projekti

Večstranski prečni projekti morajo obravnavati vsaj dva od štirih izobraževalnih sektorjev, ki jih zajemajo sektorski programi programa Vseživljenjsko učenje. Prispevajo k ozaveščanju o prednostih učenja jezikov in večkulturnega značaja Evropske unije. Njihov cilj je spodbujanje dostopa do virov za učenje jezikov ter razvijanje in razširjanje učnega gradiva in instrumentov za jezikovno preverjanje. Po potrebi uporabljajo skupni evropski referenčni okvir za jezike Sveta Evrope.

2.1.1 Sodelovanje med okolji izobraževanja, usposabljanja in dela

Na tem področju se bodo spodbujali projekti, namenjeni krepitvi jezikovnih znanj, pomembnih za delo, zaradi izboljšanja zaposljivosti in krepitve evropske konkurenčnosti. Projekti bodo nudili podporo zlasti učenju svetovnih jezikov z namenom povečanja gospodarskih dejavnosti v tretjih državah. Razvijejo lahko praktična orodja in metode za ocenjevanje potreb podjetij v zvezi z jezikovnimi spretnostmi ter predlagajo in preizkusijo možne rešitve.

⁸⁶ Glej opombo 7.

⁸⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0027:0030:SL:PDF>.

2.1.2 Spodbujanje in krepitev učenja manj uporabljenih evropskih jezikov

Cilj projektov je ohranjanje in povečanje živosti manj uporabljenih evropskih jezikov, kot so jeziki manjših držav, regionalni in manj razširjeni jeziki.

2.1.3 Spodbujanje pridobivanja jezikovnih kompetenc prek sistema izobraževanja in usposabljanja

Projekti bodo razvili programe/učne načrte, ki morajo obravnavati posebne potrebe udeležencev učenja v različnih sektorjih izobraževanja in usposabljanja, vključevati pa morajo tudi metodologije za učenje v domačem okolju in jezikovni tečaj, ki omogoča pridobitev certifikata na podlagi skupnega evropskega referenčnega okvira za jezike.

Projekti lahko spodbujajo zgodnje učenje jezikov in obravnavajo potrebe po učenju prikrajšanih, npr.: oseb z motnjami sluha, slabovidnih, migrantov, Romov in oseb z učnimi težavami. Vključujejo lahko tudi metodologije, ki uporabljajo najnovejše možnosti novih medijev in učnih tehnologij, če to povečuje dejansko interakcijo in priložnost za učenje z domačim govorcem ciljnega jezika (na primer z razvojem modelov eTwinning in/ali učenja v paru za različne sektorje in/ali z uporabo različnih možnosti, ki jih ponujajo orodja socialnega povezovanja).

2.1.4 Podpora delno ali v celoti dvojezičnemu izobraževanju

Večstranski projekti bodo podpirali usposabljanje bodočih učiteljev, izobraževalcev in vodij usposabljanj učiteljev tako, da jih bodo pripravili na združevanje poučevanja jezika in drugega predmeta. Obenem bodo večstranski projekti z v celoti ali delno dvojezičnim izobraževanjem spodbujali sodelovanje med šolami ter drugimi ponudniki izobraževanja in usposabljanja.

Sodelujoče šole, učenci, učitelji, zavodi za usposabljanje učiteljev in drugi ponudniki izobraževanj bodo metode dvojezičnega izobraževanja preizkusili, poučevali in jih izmenjevali.

2.1.5 Spodbujanje učenja jezikov sosednjih držav

Projekti med sosednjimi državami bodo s skupnimi dejavnostmi razvili orodja za vzajemno učenje njihovih jezikov. Predlagali bodo nove načine uporabe učenja jezikov kot spodbude za okrepljeno sodelovanje med sosednjimi državami na vseh ravneh: v izobraževanju, kulturi, trgovini itd.

2.2 Omrežja

Prečna omrežja prispevajo k izvajanju jezikovnih politik v Evropi. Spodbujajo učenje jezikov in jezikovno raznolikost, podpirajo izmenjavo informacij o inovativnih tehnikah in dobrih praksah, zlasti med nosilci odločanja in ključnimi strokovnimi delavci v izobraževanju, ter prilagajajo in razširjajo rezultate prejšnjih projektov morebitnim končnim uporabnikom (javnim organom, strokovnim delavcem, podjetjem, učencem jezikov itd.). S tem prispevajo k dolgoročnim spremembam v izobraževalnih sistemih.

2.2.1 Krepitev socialne vključenosti in enakosti spolov v izobraževanju, vključno z vključevanjem migrantov

Omrežja bodo širila uspešne primere integracije imigrantov z učenjem jezika države gostiteljice in nudenjem storitev v njihovih jezikih. Dobre prakse se lahko spodbujajo na vsakem področju, kot so posredovanje skupnosti in svetovanje, pravno tolmačenje, dostop do zdravstvenih in socialnih storitev itd.

2.2.2 Razširjanje rezultatov pobud, kot je evropsko jezikovno priznanje, in spodbujanje mrežnega povezovanja med njimi

Omrežja bodo organizirala in/ali podpirala dogodke in dejavnosti za ocenjevanje in razširjanje rezultatov uspešnih projektov. Ti lahko vključujejo pobude, nagrajene z evropskim jezikovnim priznanjem, projekte iz katerega koli dela programa Vseživljenjsko učenje in projekte, ki niso financirani s sredstvi EU. Omrežja bodo podpirala tudi izmenjavo in sodelovanje med projekti.

2.2.3 Spodbujanje učenja in uporabe manj razširjenih evropskih jezikov

Omrežja bodo spodbujala izmenjavo dobrih praks za povečanje jezikovne različnosti in učenje manj uporabljanih in manj govorjenih jezikov, kot so jeziki manjših držav ter regionalni in manj razširjeni jeziki.

2.2.4 Podpora delno ali v celoti dvojezičnemu izobraževanju

Omrežja bodo spodbujala sodelovanje med šolami in drugimi izobraževalnimi sektorji, ki nudijo v celoti ali delno dvojezično izobraževanje. Podpirali bodo tudi usposabljanje bodočih učiteljev tako, da jih bodo pripravili na združevanje poučevanja jezika in drugega predmeta.

Sodelujoče šole, učenci, učitelji, zavodi za usposabljanje učiteljev in drugi ponudniki izobraževanj bodo metodologije in okvire za izvajanje dvojezičnega izobraževanja preizkusili, poučevali, razširjali in jih izmenjevali. Omrežja bodo spodbujala tudi izmenjavo in sodelovanje, povezano z dvojezičnim izobraževanjem med šolami in drugimi izobraževalnimi sektorji, npr. izobraževanje odraslih, poklicno izobraževanje in usposabljanje.

3. KLJUČNA AKTIVNOST 3 – IKT

Ozadje politike

Spodbujanje IKT za učenje je cilj celotnega programa in zlasti programov Comenius, Erasmus, Grundtvig in Leonardo. Ključna aktivnost „IKT“ dopolnjuje te programe z obravnavanjem IKT za potrebe po učenju v dveh ali več omenjenih sektorjih.

Osredotoča se na možnosti IKT kot spodbujevalca družbenih in izobraževalnih inovacij ter sprememb. Ne gre za tehnologijo, ampak kako se lahko učenje izboljša z IKT (npr. inovacije v pedagogiki in pristopi k učenju, pritegnitev tistih, ki so opustili šolanje, nazaj k učenju, vključevanje formalnih, neformalnih in priložnostnih učnih možnosti, prilagodljivo vseživljenjsko učenje za premostitev digitalne vrzeli in družbeno-ekonomskih razlik).

V vseh državah članicah je bil na področju IKT za izobraževanje od uvedbe Lizbonske strategije dosežen velik napredek. Skoraj vsi zavodi za izobraževanje in usposabljanje so opremljeni z IKT ter so mrežno povezani prek nje. Vendar je treba za uresničitev vseh možnosti IKT za podporo inovativnemu pedagoškemu razvoju, splošnemu dostopu do vseživljenjskega učenja in pridobivanju ključnih kompetenc narediti še več. To bo povečalo koristi iz sedanjih naložb v učenje, podprto z IKT. Kljub napredku, storjenem na področju IKT in izobraževanja, se nove tehnologije v formalnem izobraževanju še vedno ne uporabljajo sistematično in praktično. Izobraževalne ustanove ne koristijo ugodnosti IKT, ki omogoča modernizacijo učenja in poučevanja.

Prednostne naloge za ukrepe v okviru ključne aktivnosti 3

3.1 Večstranski projekti

3.1.1 Krepitev ključnih kompetenc, kot je digitalna kompetenca, ki povezujejo okolji izobraževanja in dela

Nujno je treba razumeti ter spodbujati nove spretnosti, ki so potrebne za boljšo prilagoditev izobraževanja in usposabljanja potrebam družbe znanja, poleg tega je treba državljanom zagotoviti boljše ključne kompetence ter tako vzpostaviti politiko vseživljenjskega učenja in spretnosti za 21. stoletje. Veliko od teh spretnosti je medpredmetnih, kar pomeni, da vključujejo različne predmete, pri čemer jih lahko IKT pomaga razvijati.

Spodbujanje teh kompetenc zahteva nove pristope k učenju in poučevanju ter strategije na podlagi aktivnega učenja, kot je sodelovalno učenje, vzajemno učenje v skupnostih, ustvarjalno reševanje težav, raziskovanje, praktično učenje, izkustveno učenje, kritično razmišljanje in ustvarjalnost.

Digitalna kompetenca je ena od ključnih spretnosti za življenje in zaposljivost. V zvezi z izobraževanjem ni več ključno, ali je treba uporabljati tehnologijo, ampak *kako, kje* in *za katero* dejavnost. Zato je treba pozornost nameniti pedagoški podpori, učnim možnostim in pristopom k ocenjevanju, ki bodo spodbujali pridobivanje digitalne kompetence in drugih ključnih kompetenc.

Nujno je treba bolje razumeti in podpirati pridobivanje digitalne kompetence s priložnostnim in neformalnim učenjem, pri čemer je to treba povezati z možnostmi formalnega izobraževanja v okviru vseživljenjskega izobraževanja (učni načrt, učni rezultati) kot prispevek k politiki vseživljenjskega učenja in spretnosti.

3.1.2 Inovativna pedagogika in metode ocenjevanja za različne učne poti

Danes učenje ni več linearno in posamezniki v življenju izbirajo mešane učne poti, ki so podprte z zelo različnimi formalnimi in priložnostnimi učnimi možnostmi ter viri, ki so na voljo prek spleta. Vendar takšne nove učne poti, ki vključujejo tradicionalne izobraževalne sektorje in priložnostne učne možnosti, pomenijo velik izziv za tradicionalne učne načrte, ocenjevanje, učne rezultate in mehanizme priznavanja. Še zlasti odprte izobraževalne prakse in viri se uporabljajo vse pogosteje in pomenijo posebne priložnosti in izzive.

Projekti morajo razvijati in analizirati inovativno pedagogiko ter pristope in metode pri ocenjevanju za podporo teh raznolikih posameznih učnih poti, da bi udeležencem učenja pomagali učinkoviteje povezati okolji izobraževanja in dela. Projekti morajo razvijati, preizkušati in analizirati te pristope s poskusi v resničnem življenju v različnih učnih kontekstih in vključujejo ključne zainteresirane strani, kot so udeleženci izobraževanja, učitelji/vodje usposabljanj, izvajalci izobraževalnih dejavnosti, če je mogoče, pa tudi oblikovalce politik in nosilce odločanja itd. Ti projekti morajo tako s podporo novih tehnologij prispevati k spodbujanju systemske uporabe in učinkov inovacij v učenju in poučevanju. Prav tako morajo organizatorjem in udeležencem učenja pomagati, da bodo lahko bolje ocenili vse vrste učnih rezultatov in prihodnje učne potrebe. Te nove metode in pristopi morajo prispevati k vzpostavitvi politike vseživljenjskega učenja in spretnosti.

Projekti za prednostne naloge lahko vključujejo:

- inovativne primere, ki uporabljajo odprte izobraževalne prakse in vire za odpiranje izobraževanja in povezovanje priložnostnega, neformalnega in formalnega učenja. Poudarek mora biti na smernicah za najboljše prakse in strategijah za izvajanje prožne, systemske in trajnostne uporabe;
- uporabo spletnih učečih se skupnosti za razvoj medpredmetnih kompetenc, kot so učenje učenja, podjetništvo, sodelovanje, delo z različnimi kulturami, samostojnost itd.;
- analizo, kako se lahko digitalna kompetenca bolje vključi v učni načrt in učne rezultate ne le na vseh ravneh formalnega izobraževanja, ampak tudi v priložnostnem in neformalnem učenju;
- podporo uporabi priložnostnega in neformalnega učenja na delovnem mestu kot dopolnitev formalne izobrazbe/programov usposabljanja;
- uporabo IKT za raznolikost in personalizacijo učnih poti, ki vključujejo tradicionalne izobraževalne sektorje in priložnostne učne možnosti;
- uporabo orodij in platform socialnega povezovanja na podlagi IKT za ponovno privabljanje posameznikov, ki so izpostavljeni tveganju izključenosti (tisti, ki so zgodaj opustili šolanje, etnične manjšine, migranti, starejši delavci itd.), ter tako možnost za (ponovno) povezovanje skupin, izpostavljenih tveganju izključenosti, z javnimi storitvami, učenjem in vključevanjem v državljske dejavnosti;
- preučevanje najboljših praks in krepitev virtualne mobilnosti, ki vključuje okolji izobraževanja in dela, ter upoštevanje netradicionalnih učnih poti;

- preskušanje novih formativnih in končnih ocenjevalnih pristopov, ki podpirajo spletno sodelovalno učenje, vzajemno učenje, samoizobraževanje in virtualno mobilnost ter zajemajo različne posamezne učne poti.

3.2 Omrežja

3.2.1 Vseevropske skupnosti zainteresiranih strani, ki spodbujajo uporabo novih tehnologij v izobraževanju in usposabljanju

Teme vključujejo:

- izgradnjo vseevropske skupnosti o odprtih izobraževalnih praksah in virih za razpravo in izmenjavo izkušenj. Pomembno je upoštevati razvoj od zgolj opazovanja dostopa do javnih izobraževalnih virov do izmenjave izobraževalnih praks;
- izmenjavo znanja in dobrih praks ter razvoj novih strateških partnerstev, ki vključujejo vse pomembne udeležence pri učenju na podlagi IKT, pri čemer pokrivajo tako povpraševanje kot ponudbo, da bi opredelili ugodne razmere, dejavnike uspeha, ovire za uporabo novih tehnologij v izobraževanju in usposabljanju (npr. vključevanje založnikov in priložnostnih razvijalcev vsebin; podjetja, raziskave, oblikovalce politike in sodelujoče v izobraževanju, kot so udeleženci učenja);
- nudenje nasvetov in podpore glede prečnih vprašanj, ki se nanašajo na uporabo storitev z digitalno vsebino v formalnem, neformalnem in priložnostnem učnem okolju, kot so pravna vprašanja glede pravic intelektualne lastnine, standardov kakovosti, e-ocenjevanja in e-portfeljev;
- razvoj prihodnjih vizij, predvidenih potekov ter priporočil o spremenjenih lastnostih in dodani vrednosti IKT za spreminjanje sistemov izobraževanja in usposabljanja glede na potrebe prihodnje družbe znanja.

3.2.2 Vseevropske skupnosti zainteresiranih strani razširjajo rezultate pilotnih in drugih projektov

Omrežja bodo prispevala k krepitvi vključevanja novih tehnologij in pedagoških praks v izobraževanje in usposabljanje po vsej Evropi.

Organizirala in/ali podpirala bodo dogodke in dejavnosti za razširjanje rezultatov predhodnih projektov, ki so se izkazali kot dobra praksa. Omrežja morajo zagotoviti širok razmah in uporabo najboljših praks, opredeljenih v vseh ustreznih izobraževalnih sektorjih.

Vključijo lahko tudi pobude projektov, ki jih ne financira EU, načeloma pa bi morala preučiti tudi razširjanje rezultatov projektov z vidikom trajnosti in prilagodljivosti.

3.2.3 Vseevropske skupnosti zainteresiranih strani, ki obravnavajo družbeno-ekonomski digitalni razkorak

Teme vključujejo:

- analizo, utrditev in razširjanje ugotovitev o tem, kako lahko digitalne kompetence pomagajo skupinam, ki so izpostavljene tveganju izključenosti, ter izboljšajo njihovo samozavest, samostojnost in motivacijo za ponovno povezavo z učenjem. Poudarek na

analizi empiričnih dokazov ter zbiranje študij primerov za skupine, ki so izpostavljene tveganju, in novih učnih poti;

- izmenjavo znanja in dobrih praks ter razvoj novih strateških partnerstev, ki vključujejo vse pomembne udeležence vseh družbenih domen (podjetja, družbene organizacije, zainteresirane strani na področju izobraževanja in usposabljanja; organizacije uporabnikov, itd.), da bi opredelili ustrezne razmere, dejavnike uspeha, ovire za zagotavljanje digitalne kompetence in pridobivanje znanja skupin, ki so izpostavljene tveganju izključenosti;
- razvoj predvidenih potekov, priporočil in operativnih smernic o tem, kako lahko izobraževanje obravnava digitalni razkorak in ponovno vključi sicer izključene posameznike.

4. KLJUČNA AKTIVNOST 4 – RAZŠIRJANJE IN UPORABA REZULTATOV

Ozadje politike

Ključna aktivnost „Razširjanje in uporaba rezultatov“ odraža vse večjo ozaveščenost med oblikovalci politike in strokovnimi delavci glede potrebe po zagotavljanju kar največjega vpliva projektov, ki jih financira EU, in ukrepov v podporo strategiji Evropa 2020⁸⁸ ter strateškemu okviru ET 2020⁸⁹.

Glavni cilj ključne aktivnosti 4 je tako pomoč pri oblikovanju okvira za učinkovito uporabo rezultatov na lokalni, sektorski, regionalni, nacionalni in evropski ravni v skladu s komunikacijskimi dejavnostmi. Ukrepi, ki se financirajo v okviru te ključne aktivnosti, dopolnjujejo ukrepe o razširjanju in uporabi posebnih rezultatov v sektorskih programih in drugih ključnih aktivnostih.

Ta aktivnost se bo v zadnjem letu programa Vseživljenjsko učenje osredotočala na preučevanje in zbiranje izkušenj 7 let izvajanja programa ter razširjanje njegovih rezultatov. Projekti v okviru tega razpisa morajo predlagati celosten pristop v dveh ali več sektorjih programa Vseživljenjsko učenje.

Prednostne naloge za ukrepe v okviru ključne aktivnosti 4

4.1 Večstranski projekti

Prednost bodo imeli **projekti**, ki se osredotočajo na:

4.1.1 Skupnosti prakse

Projekti morajo razviti sodobne, interaktivne, spletne skupnosti prakse za spodbujanje dialoga med upravičenci projektov in uporabniki, vključno z nosilci odločanja, v zvezi s posebnimi temami in prednostnimi nalogami, ki so jih v zadnjih letih obravnavale aktivnosti programa Vseživljenjsko učenje. Pristop mora zajemati več programov. Skupnosti prakse bodo

⁸⁸ Glej opombo 3.

⁸⁹ Glej opombo 7.

uporabnikom omogočale registracijo in prejem prilagojenih, ciljno usmerjenih informacij, zbranih iz ustreznih spletnih strani projektov, ter interakcijo v tematskih razpravah z izkušenimi koordinatorji.

Projekti morajo opredeliti pokazatelje uspešnosti in učinka. Dopolnjujejo lahko obstoječe platforme in spletne strani ter tako prikazujejo dodano vrednost, vendar ne smejo biti enaki kot obstoječe skupnosti prakse.

Projekti morajo prikazati potencial za trajnost z namenom kasnejšega povezovanja/integracije skupnosti z drugimi platformami, zasnovanimi za program naslednje generacije.

4.1.2 Tematsko, ciljno razširjanje in ocena dejavnosti „valorizacije“

Eden od strateških ciljev ključne aktivnosti 4 je povezati rezultate projektov programa Vseživljenjsko učenje in nosilce odločanja (vključevanje). Program se končuje, zato morajo projekti v sklopu te aktivnosti oceniti in opredeliti najboljše prakse za valorizacijo in uporabo v vseh sektorjih programa Vseživljenjsko učenje, zlasti iz večstranskih projektov in omrežij. Poudariti morajo vpliv programa, tako da rezultate posameznih projektov povežejo s celotno skupnostjo. Upoštevati in nadgrajevati morajo posebne aktivnosti za tematsko razširjanje, ki so bile razvite med izvajanjem programa Vseživljenjsko učenje⁹⁰.

Projekti bodo:

- zbirali, analizirali in razširjali informacije o dobrih praksah, izdelkih in rezultatih vseh aktivnosti v programu Vseživljenjsko učenje, ki obravnavajo posebno strateško temo (kot je vključenost, učenje jezikov, podjetništvo, zgodnje opuščanje šolanja, e-učenje na delu, aktivno državljanstvo⁹¹ ali druge). Aktivnosti bodo specifične in primerne za opredeljeno ciljno publiko, uporabljale bodo ustrezna komunikacijska sredstva, kot so časopisni članki, delavnice na konferencah, posebne spletne strani, poslovne revije, spletne videoposnetke itd.
- opredelili in ocenili najboljše prakse, pri katerih so rezultati projekta uspešno vplivali na nosilce odločanja (na nacionalni, regionalni in lokalni ravni) in so bili uporabljeni za spremembo obstoječih razmer, kar je vodilo v trajnosten in sistemski učinek.

POGLAVJE 3 – PROGRAM JEAN MONNET

Posebni in operativni cilji programa Jean Monnet

Posebna cilja programa Jean Monnet iz člena 35(1) Sklepa o programu sta:

- a) spodbujanje dejavnosti poučevanja, raziskovanja in razmišljanja na področju študij evropske integracije;

⁹⁰ Kot so tematsko spremljanje in usklajevanje različnih aktivnosti tematskih omrežij s strani nacionalnih agencij. Glej: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc2414_en.htm.

⁹¹ Ker bo leto 2013 „evropsko leto državljanov“, bi ta tema morala obravnavati projekte programa Vseživljenjsko učenje, povezane z izobraževanjem za aktivno državljanstvo.

- b) podpiranje obstoja ustrezne vrste zavodov in združenj, ki se osredotočajo na teme evropske integracije ter izobraževanjem in usposabljanjem z evropsko perspektivo.

Operativni cilji programa Jean Monnet iz člena 35(2) Sklepa o programu so:

- a) spodbujanje odličnosti v učenju, raziskovanju in razmišljanju na področju študij o evropski integraciji v visokošolskih zavodih znotraj in zunaj Skupnosti;
- b) okrepitev znanja in zavesti o temah evropske integracije med strokovnimi akademiki in evropskimi državljani na splošno;
- c) podpiranje ključnih evropskih institucij, ki se ukvarjajo s temami evropske integracije;
- d) podpiranje obstoja visokokakovostnih evropskih institucij in združenj, ki so dejavni na področjih izobraževanja in usposabljanja.

DEJAVNOSTI POUČEVANJA, RAZISKOVANJA IN RAZMIŠLJANJA V OKVIRU PROGRAMA JEAN MONNET

1. IZOBRAŽEVALNI PROJEKTI (MODULI JEAN MONNET, KATEDRE JEAN MONNET IN PROFESURE JEAN MONNET)

Cilj tega ukrepa programa Jean Monnet je spodbujanje poučevanja, raziskovanja in razmišljanja na področju študij o evropski integraciji na ravni visokošolskih zavodov (v Evropski uniji in zunaj nje). Namen tega je okrepiti znanje in ozaveščenost med akademiki, študenti in državljani po svetu o vprašanjih, povezanih z evropsko integracijo.

Prednost bodo imeli projekti, ki:

- so dostopni študentom iz drugih visokošolskih zavodov (npr. v istem mestu ali regiji);
- presegajo okvire predmetov, ki se običajno nanašajo na teme, neposredno povezane z evropsko integracijo;
- se ukvarjajo s specifičnimi temami, povezanimi z evropsko integracijo, kot so evropska sosedstva politika in dobro upravljanje politik EU;
- koristijo študentom, ki sami ne pridejo v stik s študiji o evropski integraciji (na področjih, kot so znanost, tehniške vede, medicina, izobraževanje, umetnost in jeziki itd.);
- so inovativni ter izvajajo dejavnosti v državah in regijah, ki še sploh niso ali niso v celoti zajeti v programu;
- vključujejo profesorje in univerzitetne učitelje, ki še niso bili udeleženi v programu;
- prispevajo k poučevanju o evropski integraciji v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju ter začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju;
- koristijo skupinam civilne družbe.

2. DRUGI AKADEMSKI IN RAZISKOVALNI PROJEKTI (CENTRI ODLIČNOSTI JEAN MONNET, INFORMACIJSKE IN RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI TER VEČSTRANSKE RAZISKOVALNE SKUPINE)

Prednost bodo imeli projekti, ki:

- vključujejo akademske dejavnosti, ki uporabljajo multidisciplinarne vire;
- so odprti za civilno družbo;
- vključujejo raziskovalce, ki pripravljajo doktorat ali imajo manj kot pet let delovnih izkušenj po doktoratu;
- ustvarjajo skupne nadnacionalne dejavnosti in strukturne povezave z akademskimi zavodi v drugih državah, katerih cilj je doseganje raziskovalnih rezultatov, ki jih ni mogoče doseči z raziskavami v nacionalnem okviru (ta prednostna naloga velja le za informacijske in raziskovalne dejavnosti ter večstranske raziskovalne skupine);
- so inovativni ter izvajajo dejavnosti v državah in regijah, ki še niso zajete v programu;
- vključujejo profesorje in univerzitetne učitelje, ki še niso bili udeleženi v programu;
- vključujejo nacionalna ali nadnacionalna združenja profesorjev in raziskovalcev, specializiranih za študije evropske integracije;
- razvijajo vsebine ter pedagoške metode in orodja, ki prispevajo k poučevanju o evropski integraciji v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju ter začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju;
- razvijajo nadnacionalne evropske projekte o pisanju zgodovine evropskega integracijskega procesa s skupnega evropskega vidika.